

Η Κουκουβίστα

ΔΕΛΤΙΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΜΕΛΩΝ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΚΑΛΟΣΚΟΠΙΤΩΝ ΠΑΡΝΑΣΣΙΔΑΣ „Η ΑΓΙΑ ΤΡΙΑΣ”,
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' — ΧΡΟΝΟΣ 10ος — ΤΕ ΥΧΟΣ 43 — ΜΑΗΣ - ΙΟΥΝΗΣ 1984

Ιδιοκτήτης — εκδότης: ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΚΑΛΟΣΚΟΠΙΤΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΓΡΑΦΕΙΟΥ: Σωκράτους 79 - 81, ΑΘΗΝΑ 104 32, ΤΗΛ. 52.38.158

Υπεύθυνο σύμφωνα με το Νόμο: το εκάστοτε Διοικητικό Συμβούλιο

Ο ΧΟΡΟΣ ΑΝΑΓΚΗ ΕΚΦΡΑΣΗΣ

Ο χορός είναι κοινωνικό φαινόμενο, γιατί είναι ρυθμός κινήσεων του σώματος κι έκφραση εσωτερικής (ψυχικής) διάθεσης. Κέντρα χορού στις πόλεις είναι οι ντισκοτέκ (για τους νέους) και οι λαϊκές ταβέρνες και στα χωριά τα θρησκευτικά και λαϊκά πανηγύρια. Ο χορός είναι μέσον ομαδικής ζωής κι έχει μεγάλη ηθική δύναμη και ομορφιά ρυθμού. Οι αρχαίοι Έλληνες συνδύαζαν την τριλογία: ποίηση, μουσική, χορό, γιατί και τα τρία αυτά συνυπάρχουν.

Ο χορός είναι εξωτερίκευση αισθημάτων (χαράς ή λύπης). Με το γρήγορο ρυθμό (καλαματιανό) εκφράζεται η χαρά, ενώ με τον αργό εκφράζεται το πάθος της ψυχής (ρυθμός αρχαίου δράματος). Ο χορός είναι κάτι το αναγκαίο στον άνθρωπο, γιατί είναι μια ψυχοσωματική λειτουργία απαραίτητη σε κάθε άτομο ή ομάδα, στοιχείο αναπόσπαστο της κοινωνικής μας ζωής.

Από τ' αρχαία χρόνια γινόταν χορός πριν από κάθε στρατιωτική επιχείρηση, αλλά και μετά τη νίκη. Στα 1821 ο Οδ. Αντρώτσος «πυρρίχιο» έσπησε στο Χάνι της Γραβιάς, με τ' αθάνατο τσάμικο «Κάτω στου Βάλτου τα χωριά», για να τον ακολουθήσουν με τη θέλησή τους τα 118 παλικάρια του στο χορό της θυσίας. Για χορό μιλάει σε ποίημά του (1943) ο Άγγελος Σικελιανός: «... Χιλιάδες δίπλες ο χορός, χιλιάδες τα τραπέζια...». Εδώ, θέβαια, εννοεί τον αγώνα που άρχισε η Ελλάδα για τη λευτεριά της.

Τι ωραιότερη εκδήλωση απ' το χορό υπάρχει σε κάθε στιγμή της ζωής μας; Και η φράση «ο χορός καλά κρατεί» χρησιμοποιείται σε κάθε ανθρώπινη προσπάθεια για επιτυχία.

Σε κάθε πανηγύρι ή γιορταστική εκδήλωση αποκορύφωμα είναι ο χορός. Τριπλό χορό έσπασαν τ' Αι-Γιωργιού οι Καλοσκοπίτες στο χωριό, που γιόρταζε ο πολιούχος. Χορούς στήνουν στην απλοχωριά της Αγια-Τριάδας κάθε χρόνο που πανηγυρίζουν απ' τα χρόνια ακόμη της τουρκοκρατίας. Με χορούς πανηγυρίζουν στο διήμερο της Αγίας Παρασκευής και το Δεκαπενταύγουστο στην Παναγία.

Η εφημερίδα «ΤΑ ΝΕΑ» (16.2.84) γράφει πως το καλοκαίρι θα έρθουν απ' την Αμερική εκατό Ελληνοαμερικανόπουλα (τρίτης και τέταρτης γενιάς), για να χορέψουν 158 ελληνικούς

χορούς (τοπικούς απ' όλη την Ελλάδα). Τούτο δείχνει ότι οι άνθρωποι, όπου κι αν κατοικούν, δεν ξεχνούν τις ρίζες τους και την Παράδοση.

Στη φετεινή Γεν. Συνέλευση του Συνδέσμου μας (15.1.84) κάποια μέλη του πρότειναν να δημιουργηθεί χορευτική ομάδα από παιδιά Καλοσκοπιτών της Αθήνας. Έτσι θα διατηρηθεί κάποιο παραδοσιακό χρώμα στις τοπικές του χωριού εκδηλώσεις, προτού η υδροκέφαλη πρωτεύουσα αλλοτριώσει το ρουμελιώτικο χαρακτήρα μας.

Στο χορό συμμετέχουν ψυχικά και όσοι παρακολουθούν τους χορευτές (οι θεατές δηλαδή), που ικανοποιούνται απ' το λίκνισμα και το ρυθμό των χορευτών. Ο σοφός της αρχαιότητας Πυθαγόρας υποστηρίζει, ότι ο χορός θεραπεύει τα πάθη της ψυχής: τη λύπη, την οργή, το φόβο, το θυμό, τη ζήλεια, τη χαύνωσι, τη νωθρότητα κι επαναφέρει τους πάσχοντες στην αρετή.

Με άλλα λόγια, ο χορός αποτελεί στοιχείο του λαϊκού μας πολιτισμού και της Παράδοσης, γι' αυτό και υπάρχει πλατιά λαϊκή συμμετοχή.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΙΚΕΛΙΑΝΟΣ

(100 χρόνια απ' τη γέννησή του)

Στις 13.5.84 η ΕΡΤ-1 παρουσίασε το σπίτι του Άγγελου Σικελιανού στους Δελφούς, που τώρα είναι Μουσείο. Την ίδια μέρα μίλησαν στο Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών ο Κώστας Γεωργουσόπουλος για το έργο του Σικελιανού, με τη συμπλήρωση 100 χρόνων απ' τη γέννησή του και ο Παν. Βλάχος, που εισηγήθηκε το θέμα: «Δελφική Ιδέα».

Τον Ιούνιο το Ευρωπαϊκό Πολιτιστικό Κέντρο Δελφών οργανώνει τις εξής ακόμη εκδηλώσεις:

- Δευτέρα, 4 Ιούνη: Συναυλία εγχόρδων.
- Τετάρτη, 6 Ιούνη: Συναυλία βυζαντινής χορωδίας.
- Πέμπτη, 7 Ιούνη: Θεατρική παράσταση: «Οιδίπους Τύραννος» του Σοφοκλή.

κουκουβιστιαν να

Η γιορτή Αγίου Κωνσταντίνου και Ελένης

Στις 21 του Μάη γιόρτασαν οι ντόπιοι Κουκουβιστιανοί στο γραφικό ξωκκλήσι της Αγ. Ελένης, στο Κεφαλόδρυσσο, τιμώντας τη μνήμη των Ισαποστόλων, παρακαλώντας τους για υγεία και ειρήνη. Έκαμαν τον περίπατό τους ως το Κεφαλόδρυσσο, ανάμεσα στο παρθένο από βλάστηση τοπίο και στα κρυσταλλένια νερά της Πηγής, αναπέμποντας δεήσεις στο Δημιουργό του σύμπαντος, που τόσο απλόχερα στολίζει κάθε άνοιξη το καλοσκοπικό τοπίο.

Ο Σύνδεσμος στο πανηγύρι της Αγια-Τριάδας

Πολλά μέλη του Συνδέσμου μας πήραν μέρος στον τριήμερο εορτασμό του Αγίου Πνεύματος, φτάνοντας στο χωριό με πούλμαν που ναύλωσε ο Σύνδεσμος ή και με ιδιωτικά μέσα μεταφοράς. Τη Δευτέρα, 11 Ιουνίου, γιόρτασαν όλοι οι Κουκουβιστιανοί και οι φίλοι του χωριού στο από τα χρόνια της τουρκοκρατίας καθιερωμένο πανηγύρι, που έγινε και φέτος στο απόμακρο ξωκκλήσι της Αγίας Τριάδας, με τα αιωνόδια ιστορικά πλατάνια. Στην απλόχωρη κοιλάδα, που τηντριγυρίζουν ελατιάδες, συγκεντρώθηκαν άνετα εκατοντάδες αυτοκίνητα, με προσκυνητές από παντού, για να προσευχηθούν και ν' απολαύσουν το μεγαλείο της φύσης για λίγες ώρες, μακριά από το άγχος της πολιτείας.

Το φαγοπότι και οι χοροί, με σύγχρονες ορχήστρες και παραδοσιακές ζυγιές (νταούλι και κλαρίνο), ήσαν το αποκορύφωμα του πανηγυριού, που κράτησε

Στη συνέχεια δημοσιεύουμε επιγραμματικό ποίημα του εμινευστή της «Δελφικής Ιδέας», που αναφέρεται στην Αντίσταση του λαού μας κατά της ναζιστικής βίας:

« Η ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ » (Επίγραμμα)

Δεν είναι τούτο πάλαιμα σε μαρμαρένια αλώνια,
εκεί να στέκει ο Διγενής και μπρος να στέκει ο Χάρος.
Εδώ σηκώνετ' όλη η γη με τους αποθαμένους
και με τον ίδιο θάνατο πατάει το θάνατό της.
Κι απάνω - απάνω στα δουνά, κι απάνω στις κορφές τους
φωτάει με μιας Ανάσταση, ξεσπάει αχός μεγάλος.
Η Ελλάδα σέρνει το χορό, ψηλά, με τους αντάρτες,
— χιλιάδες δίπλες ο χορός, χιλιάδες τα τραπέζια —
κ' είν' οι νεκροί στα ξάγναντα, πρωτοπανηγυριώτες.
Άγγελος Σικελιανός
(1943)

ως τις 5 το απόγευμα. Οι μερακλήδες του χορού χόρεψαν κλασσικούς χορούς, όπως την «Ιτιά», τον «Ήλιο», την «Καραγκούνα», καγκέλια, συρτά, καλαματιανά, τσάμικα, τσιφτιτέλια και χασάπικα.

Καημένη ρουμελιώτισσα μάνα Κουκουβίστα, πόσο χαιρόμαστε που κρατάς αγνές τις ρίζες της φυλής μας σε κάθε κανηγύρι!

Ο Σύλλογος «Ή Άγιος Γεώργιος»

— Ο Σύλλογος Καλοσκοπιτών Φθιώτιδας «Ή Άγιος Γεώργιος», που εδρεύει στη Λαμία, προχωρεί στη διαμόρφωση μικρής πλατείας στην αρχή της οδού Παναγίας της Καλοσκοπής. Είναι αξιέπαινος για την προσπάθειά του αυτή.

— Στις 24 Ιούνη, ημέρα Κυριακή, τελεί μνημόσυνο στην εκκλησία του χωριού, στη μνήμη μελών του, που υπήρξαν ιδρυτικά μέλη του Συλλόγου, το 1963.

— Μέλη του Συλλόγου έφτασαν στην Αγία Τριάδα ανήμερα του πανηγυριού και διασκέδασαν αδερφωμένοι μ' όλους τους πανηγυριώτες που δρίσκονταν εκεί. Και του χρόνου!

Η ΜΑΧΗ ΤΗΣ ΑΜΦΙΚΛΕΙΑΣ

Στις 20 Μάη, ημέρα Κυριακή, γιορτάστηκε στην Αμφίκλεια (Δαδί) η επέτειος της μάχης που δόθηκε στο Σιδηροδρομικό Σταθμό απ' τις εφεδρικές ομάδες του ΕΛΑΣ των χωριών του κάμπου δόρεια του Παρνασσού και Γκιώνας κατά των Γερμανών στις 14 Απρίλη 1943. Στη μάχη οι Γερμανοί είχαν απώλειες 16 νεκρούς και 9 αιχμαλώτους, ενώ απ' την άλλη πλευρά έχασαν τη ζωή τους, ο γεωπόνος Λουκάς Κουγιάτσος και Λαίδας. Για αντίποινα οι Γερμανοί σκότωσαν 11 πατριώτες. Απ' αυτή τη μάχη καθυστέρησε η τροφοδοσία και η προμήθεια σε καύσιμα του Ρόμμελ στην Αφρική, τουλάχιστον 15 μέρες, τη στιγμή που ετοιμαζόταν να εισβάλει στο Κάιρο. Το μνημόσυνο αυτό, που έγινε πρώτη φορά φέτος, τίμησε ο Νομάρχης Φθιώτιδας Ν. Σχοινάς.

Στην παραπάνω μάχη έχει και η Καλοσκοπή το μερίδιό της, με την εφεδρική ομάδα της από 14 αγωνιστές (πληρωφ. Χαρ. Χρηστίδη), που πήραν μέρος σ' αυτή: Χαρ. Δ. Χρηστίδης (Καμπέτσος), Ν. Ι. Χασιακός, Αθαν. Γ. Τούμπας, Παναγ. Κ. Βλάχος (ελαφρά τραυματίας), Αθαν. Δ. Μώρης (Καρφής), Γιώργος Δ. Μαλιβίτης (ελαφρά τραυματίας), Παν. Ευθ. Αλεξίου, Νικ. Π. Αυγερινός, Παν. Αθ. Δημόπουλος (Λάιος), Ζαχαρ. Γ. Ραπτόπουλος, Δημ. Π. Κόλλιας και άλλοι 3 ακόμα (ποιοί;) Ας δώσουν οι ίδιοι τα ονόματά τους, αν επιζούν ή άλλοι που τους θυμούνται.

Τέτοιες γιορτές (επέτειοι) διατηρούν στη μνήμη μας ατόφια τα γεγονότα του αγώνα κατά του ναζισμού, που αιματοκύλισε την ανθρωπότητα.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Το Γραφείο του Συνδέσμου θα παραμείνει κλειστό τους μήνες Ιούλη και Αύγουστο, λόγω θερινών διακοπών. Για κάθε έκτακτη ανάγκη τα μέλη ας τηλεφωνούν στο σπίτι του Προέδρου ή άλλου μέλους του Δ.Σ. (Τηλέφωνα στον τηλεφωνικό κατάλογο).

ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΙΣΤΙΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ 1984

Στις 28 και 29 Μάη πραγματοποιήθηκαν οι κα-
θιερωμένοι ετήσιοι αυτοκινητιστικοί αγώνες ράλλυ
«Ακρόπολις». Πήραν μέρος 104 αυτοκινητιστές, ξε-
κινώντας απ' την Αθήνα για να φτάσουν στα Τρίκαλα.
Πέρασαν στη διαδρομή τους και ανώμαλο δρόμο (χω-
ματόδρομο), όπως είναι από Λιδωρίκι - Συκιά - Στρώ-
μη - Καλοσκοπή - Χάνι Ζαγγανά - Καστέλλια.

Από ώρα 4-9 το απόγευμα της Δευτέρας (28 Μάη)
περνούσαν με ταχύτητα και πολύ θόρυβο, σηκώνοντας
σύννεφο τη σκόνη. Την κίνησή τους παρακολουθούσε
από χαμηλό ύψος ελικόπτερο σ' όλη τη διαδρομή,
για κάθε ανάγκη βοήθειας.

Όπως ανακοίνωσε η Τ.Υ., που έδειξε σκηνές απ'
τη διαδρομή, οι φετεινοί αγώνες ήταν απ' τα καλύτερα
ευρωπαϊκά «ράλλυ». Αφού διανυχτέρευσαν στα Τρί-
καλα, την επομένη το απόγευμα (Τρίτη) επέστρεψαν
στην Αθήνα, ακολουθώντας την ίδια διαδρομή, για
να τρέξουν και πάλι την Τετάρτη προς την Πελοπόν-
νησο. Όσοι συνέχισαν το αγώνισμα ως το τέλος, γύ-
ρισαν στην Αθήνα την Πέμπτη το απόγευμα (31
Μάη) και τερμάτισαν τη διαδρομή κάτω απ' τον ιερό
βράχο της Ακρόπολης, απ' όπου ξεκίνησαν, συμπλη-
ρώνοντας συνολικά 2.263 χιλιόμετρα.

Τη διέλευση των αυτοκινήτων παρακολούθησε πο-
λύς κόσμος από τα χωριά, που περνούσαν τ' αυτο-
κίνητα κι εντυπωσιάστηκε με την ταχύτητά τους και
τις κλειστές στροφές που έπαιρναν στον τόπο.

Τα πολλά αυτοκίνητα και η μεγάλη ταχύτητά τους
ασφαλώς προξένησε ζημιές (λακκούβες) στο χωμα-
τόδρομο των ορεινών χωριών της Παραρσιδας. Ας
ελπίσουμε, οι αρμόδιοι να ενδιαφερθούν για την άμε-
ση αποκατάστασή του, ώστε να μπορεί ο κόσμος να
ταξιδεύει κάπως υποφερτά προς τα χωριά του, για
να παραθερίσει το καλοκαίρι. Καλά είναι τ' αγωνί-
σματα, καλύτερη όμως η ασφαλής μετάβαση των τα-
ξιδιωτών στα χωριά.

ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΙΚΑ ΒΟΥΝΑ

Το παρακάτω ποίημα, «Ο ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ», είναι ένα
έπος του Ελληνισμού απ' την εποχή του Βουλγαρο-
κτόνου, βασιλιά του Βυζαντινού Κράτους, που ταξι-
δεύοντας στην Ελλάδα πέρασε απ' τον Παρνασσό. Ο
ποιητής ψάχνει για τα λημέρια της Κλεφτουριάς στο
θεϊκό δουνό, που το φώτισε ο Απόλλωνας και το τρα-
γούδησαν οι Μούσες:

ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

«... Γρικά τον ήχο ο Παρνασσός και το λαό αγναντεύει,
τραγούδι αρχίνησε κι αυτός, γιατί τραγούδι είν' όλος,
ασώπαστο, ριζόκορφα, σαν τη Φλογέρα εμένα.
Και το τραγούδι το είπανε τα στόματα και οι λύρες
των όσα ανθούνε και πετάν' κι όσα κυλάν' και στέκουν
στα πλάγια, στα λαγκάδια του, στα σπήλια, στις κορφές του
— Διπλές εμένανε οι κορφές, διπλό και τ' όνομά μου,
ο γέρος είμαι ο Παρνασσός και η Λιάκουρα η λεβέντρα.
Κι είμαι σαν ένα αντρώγενο, κι είμαι σα δυο, σαν ταίρι
σφιχτοδεμένο αχώριστο, μια πλάση κι ένας κόσμος,
π' όσο κι αν δείχνονται άμοιαστα,

τα κάνω εγώ να μοιάζουν...»

(Από τη «Φλογέρα του Βασιλιά», πέμπτος λόγος)

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

ΜΙΑ ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΓΙΑ ΤΟ '21

Στις 6 Μάη '84, ημέρα Κυριακή, γιορτάστηκε με
κάθε επισημότητα στη Γραβιά η 163η επέτειος της
μάχης του Χανιού (8.5.1821), στην οποία πήραν μέ-
ρος και Κουκουβιστιανοί Αγωνιστές, όπως ο θρυλι-
κός Παπαντριάς, ο Ηλίας Νάκου, ο Αναστάσιος Χα-
σιακός και άλλοι, που από παράλειψη δεν αναγράφον-
ται τα ονόματά τους στις αναμνηστικές πλάκες του
Ηρώου.

Η αντίσταση του Οδ. Ανδρούτσου και των 118
παλικαριών του μες στο Χάνι, είχε σαν αποτέλεσμα
ν' αλλάξουν κατεύθυνση οι Τούρκοι και να τραβήξουν
προς την Αιτική. Αν δεν κίότευαν οι Τούρκοι στη
μάχη του Χανιού, που καθόρισε την εξέλιξη του Α-
γώνα, θα βάδιζαν προς την Άμφισσα και Ιτιά και
περνώντας στην Πελοπόννησο, θα έσθηναν την Επα-
νάσταση με την υπεροχή δυνάμεων που είχαν.

Το 1956 ομάδα μαθητών του Σχολείου Καλοσκο-
πής, με την ευκαιρία εκδρομής που είχε πραγματο-
ποιήσει στη Γραβιά την ημέρα της επετείου της μά-
χης του Χανιού, κατέθεσε στεφάνι στο Ηρώο (ο μα-
θητής Βασ. Χ. Αυγερινός) και πήρε μέρος στην κα-
θιερωμένη παρέλαση μπροστά στους επισήμους.

Στη συνέχεια δημοσιεύουμε επιγραμματικό ποίη-
μα, αφιερωμένο στο ιστορικό Χάνι:

Η προτομή τ' Αντρούτσου

ΣΤΟ ΧΑΝΙ ΤΗΣ ΓΡΑΒΙΑΣ

Η Νίκη μες στο διάδα της απ' της Γραβιάς το Χάνι
ασπίδα τη φτερούγα της στο γιο τ' Αντρούτσου κάνει
και μες στο αίμα της Τουρκιάς, που χύνουν τ' άρματά του,
δυθίζει ένα της φτερό και γράφει τ' όνομά του!

Γεώργ. Στρατήγης

ΚΑΘΕ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΕΝΙΣΧΥΣΗ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟ ΔΕΙΧΝΕΙ
ΤΗΝ ΑΓΑΠΗ ΣΑΣ
ΓΙΑ ΤΗΝ «ΚΟΥΚΟΥΒΙΣΤΑ»

ΝΕΑ ΓΕΝΙΑ

ΝΕΟΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΕΣ

Η Δήμητρα Παπαϊωάννου εγγονή Φώτη Βλάχου, πήρε την άδεια εξασκήσεως του δικηγορικού επαγγέλματος.

Ο Σύλλογός μας και όλοι οι χωριανοί της ευχόμεστε καλή σταδιοδρομία.

(Μπορείτε να τη βρείτε στην οδό Ακαδημίας 61, τηλ. 36.37.114, 36.28.933 ή Σκρα 4, Γαλάτσι, τηλ. 29.25.577).

Η ΓΙΟΡΤΗ ΤΗΣ ΜΑΝΑΣ

Στις 13.5.84 στα σχολεία είχαν εκδηλώσεις για τη γιορτή της Μάνας. Η γιορτή αυτή γίνεται κάθε χρόνο τη δεύτερη Κυριακή του Μάη, σε παγκόσμια κλίμακα. Για τη Μάνα όχι μόνο τα παιδιά εκδηλώνουν την αγάπη τους, αλλά και κάθε άνθρωπος, όποιος ηλικίας και αν είναι. Σ' όλη τη ζωή μας, τη Μάνα κράζουμε, στη χαρά και στη λύπη:

«Μάνα, κράζει το παιδάκι, μάνα, ο νιός και μάνα, ο γέρος».

ΜΗΤΕΡΑ

Ο κάθε λόγος σου για μας ήταν ευχή και διάτα. Και να λυγάει το σίδερο, σα χάδι εμπρός σου. Δύναμη από τη δύναμή σου πήραμε και νιάτα, γεμίσαμε απ' τον κόρφο σου κι απ' τον παλμό σου.

Μητέρα μου! στο πλάι μου, ευχή και σκέπη, μέινε. Γενού οδηγήτρα μας, εσύ, Τέλος κι Αρχή μας. Η ζωή σου ένα χαμόγελο μες στη ζωή μας είναι κι οι τούφες των μαλλιών σου η προσευχή μας.

Οδυσσέας Εξαρχάκης

ΑΠΟΦΘΕΓΜΑ

«Ο πατέρας είναι η σκέπη της οικογένειας, αλλά η μάνα είναι η ψυχή της οικογένειας»

Ανδρ. Λασκαράτος

ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΝΑ

- Η μάνα φίδι γέννησε και πάλι το λυπήθη.
- Απ' όλα τα γλυκύτερα, γλυκότερη είν' η μάνα.
- Ας με κρατεί η μάνα μου κι ας με κρατεί στ' αγκάθια.
- Η μάνα δέρνει το παιδί, και πάλι «μάνα» κράζει.
- Η μάνα είν' γλυκύτερη κι από το μέλι ακόμα.
- Σκεπάζει η μάνα το παιδί, όπως σκεπάζει ο ουρανός τη γη.

ΕΚΔΡΟΜΕΣ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ

Πραγματοποιήθηκε και σημείωσε μεγάλη επιτυχία η προγραμματισθείσα από τον Σύνδεσμό μας εκδρομή στις 25, 26 και 27.5.84 για Καλαμπάκα - Γρεβενά - Καστοριά - Λίμνες Πρέσπες - Φλώρινα - Πτολεμαΐδα - Κοζάνη - Ελασσόνα - Τύρναβο - Λάρισα.

Σ' όλη τη διαδρομή επικρατούσε μια ευχάριστη ατμόσφαιρα, που οφείλονταν στην καλή γενικά συντροφία και κυρίως στις ευχάριστες διηγήσεις, στα ωραία τραγούδια και το ανεξάντλητο χιούμορ ωρισμένων από τους εκδρομείς.

Οι διανυκτερεύσεις έγιναν στην Καλαμπάκα και Φλώρινα στα ξενοδοχεία «Ρέξ» και «Ξενία» αντίστοιχα, χωρίς δυσκολία και με απόλυτη τάξη.

Κατά την επιστροφή γευματίσαμε στον Καραβόμυλο, στο κέντρο του συμπατριώτη μας Γιάννη Τσαπάρα, ο οποίος εκτός απ' την καλή περιποίηση, μας πρόσφερε καφέ κλπ. στη δροσερή βεράντα του κέντρου.

Πρέπει να παίρνουμε μέρος στις εκδρομές του Συνδέσμου μας γιατί, εκτός της ψυχαγωγίας, δημιουργούνται και στενότερες φιλικές σχέσεις μεταξύ των μελών.

Ο Σύνδεσμός μας προγραμματίζει εκδρομή για το γύρο της Πεπολοννήσου: Αθήνα - Κόρινθο - Αίγιο - Πάτρα - Πύργο - Ολυμπία - Πύργο - Κυπαρισσία - Πύλο - Καλαμάτα - Αρεόπολη - Γύθειο - Σπάρτη - Τρίπολη - Άργος.

Αναχώρηση 5.10.84, ημέρα Παρασκευή το απόγευμα και επιστροφή 7.10.84, ημέρα Κυριακή βράδυ.

Δηλώσεις μέχρι 20.9.84. Λεπτομέρειες από το γραφείο του Συνδέσμου.

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΑ ΤΟΥ Ο.Σ.Ε. (Από 3.6.84 έως 1.6.85)

Για να διευκολύνονται οι ταξιδιώτες από την Αθήνα προς το Μπράλο και αντίστροφα, καταχωρούμε τα σχετικά δρομολόγια του Ο.Σ.Ε.

Αναχωρήσεις από Αθήνα:

Αμαξ. 1510: Αναχ. ώρα 5.35' αφ. Μπράλο 8.41'
Αμαξ. 200: Αναχ. ώρα 8 αφ. Μπράλο 10.45'
Αμαξ. 602: Αναχ. ώρα 14.15' αφ. Μπράλο 17.02'
Αμαξ. 1512: Αναχ. ώρα 15.25' αφ. Μπράλο 18.35'
Αμαξ. 1520: Αναχ. ώρα 17.35' αφ. Μπράλο 20.42'
Αμαξ. 410: Αναχ. ώρα 19, αφ. Μπράλο 22.08'

Αναχωρήσεις από Μπράλο προς Αθήνα

Αμαξ. 263: Αναχ. ώρα 5.41' αφ. Αθήνα 8.40'
Αμαξ. 1521: Αναχ. ώρα 6.55' αφ. Αθήνα 9.59'
Αμαξ. 1511: Αναχ. ώρα 9.28' αφ. Αθήνα 12.36'
Αμαξ. 411: Αναχ. ώρα 11.33' αφ. Αθήνα 14.40'
Αμαξ. 603: Αναχ. ώρα 13.03' αφ. Αθήνα 15.58'
Αμαξ. 1515: Αναχ. ώρα 17.31' αφ. Αθήνα 20.40'
Αμαξ. 291: Αναχ. ώρα 20.25' αφ. Αθήνα 23.14'

ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΑ

Για να ενθαρρύνουμε τους νέους της Καλοσκοπής, που θα βρεθούν το καλοκαίρι στο χωριό, δημοσιεύουμε το παρακάτω κείμενο του συνεργάτη μας Γ. Χασιακού, που έχει στο ενεργητικό του μια ανάβαση στη Γκιώνα πριν 33 χρόνια, όταν υπηρετούσε Δάσκαλος στο χωριό. Μια ανάβαση τότε ήταν σωστή δοκιμασία. Σήμερα όμως, που οι δρόμοι έχουν φτάσει ψηλά ως τα 2.000 μ., είναι ευκολότερη. Καλούμε, λοιπόν, τους νέους να πραγματοποιήσουν, μετά το πανηγύρι της Αγίας Παρασκευής, μια τέτοια ανάβαση ως την κορυφή της Γκιώνας. Πολλά θα έχουν να ωφεληθούν και θά 'ναι μια ωραία εμπειρία και ανάμνηση στη ζωή τους.

ΑΝΑΒΑΣΗ ΣΤΗ ΓΚΙΩΝΑ

Γράφει ο ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΑΣΙΑΚΟΣ

Κάποια μέρα του Ιούλη έριξα μια ιδέα σε δυο φίλους, για ν' ανεβούμε στη Γκιώνα. Με τη συζήτηση, ώσπου να καταστρωθεί το σχέδιο, το έμαθαν και άλλοι νέοι του χωριού, με όλες τις λεπτομέρειες. Έφτασε η μέρα που θα ξεκινούσαμε. Ήταν μετά το πανηγύρι της Αγίας Παρασκευής. Όλοι ήταν έτοιμοι, με την ορειβατική τους περιβολή και μ' όλα τα εφόδια για την ορειδασία. Η απόφασή μας ήταν να πραγματοποιήσουμε τη νύχτα την ανάβαση. Όσπου να ξεκινήσουμε, καλό λόγο δεν ακούσαμε από κανένα.

— Δάσκαλε, που τα πας αυτά τα πιδιά; Πού θα τρέχισι ούλ' τ' νύχτα;

Τα «πιδιά» ήταν από 20 χρόνων και πάνω.. Όλοι μας απογοήτευαν και μας επιτιμούσαν γι' αυτή μας την απόφαση. Μα, όμως, η τολμηρή κι ευγενική για τους νέους απόφαση ήταν αμετάκλητη πια.

Ξεκινήσαμε στις 7 το βράδυ. Περιπατούσαμε συνέχεια ως τις 11 τη νύχτα, με διακοπή της πορείας μισή ώρα. Φτάσαμε σε μια σπηλιά (στην Κουκουβιστιανή Σκασμάδα) κι εκεί σταματήσαμε. Ανάψαμε λίγη φωτιά με χαμόκλαδα και καθήσαμε να φάμε. Με δυσκολία πέρασε λίγη ώρα, γιατί το κρύο ήταν πολύ τσουχτερό μέσα στην παγερή νύχτα. Περιπατούσαμε στο σκοτάδι, κρατώντας ο καθένας μας από ένα φακό και προχωρούσαμε από βράχο σε βράχο, σαν αγρίμια της νύχτας, σκιές που κινούνταν προς το άγνωστο.

Στις 3 το πρωί παίρναμε την τελευταία ανηφόρα προς την Πυραμίδα. Ο καιρός ήταν λιγάκι ανώμαλος και κάποια αραιά συννεφάκια παρουσιάστηκαν στον ορίζοντα. Το φεγγάρι, που βρισκόταν στο τελευταίο του τέταρτο, μόλις είχε προβάλει κι έριχνε αμυδρά το φως του, μακριά απ' την Ανατολή. Σκοπός μας ήταν ν' ανεβούμε στην κορυφή της Γκιώνας προτού ανατείλει ο ήλιος. Γι' αυτό άλλωστε περπατούσαμε νύχτα. Η πορεία μας τώρα ήταν πιο δύσκολη. Η ανηφόρα ήταν απότομη και συνεχής, με πολύ χαλίκι, που τα πόδια μας έφευγαν πίσω, αντί να τραβούν μπροστά. Σκιές, η μια κοντά στην άλλη, ανηφόριζαν με πολύ κόπο για να φτάσουν στο τέρμα που

λαχταρούσαν. Στη μέση της πλαγιάς κάναμε ένα μικροσταθμό για να πάρουμε μιαν ανάσα. Είμαστε όλοι δώδεκα άτομα: Ο Γιάννης Λ. Κουφός, ο Τάκης Χριστοφόρου, ο Γιάννης Γ. Κόλλιας, ο Νίκος Δ. Δανιήλ —οδηγός μας— εγώ και άλλοι, που δεν τους θυμάμαι.

Κάνουμε την τελευταία προσπάθειά μας, ανεβαίνοντας στην τελευταία και ψηλότερη κορυφή της Γκιώνας, την Πυραμίδα. Από δω βλέπουμε μακριά προς το νοτιά να ξεχωρίζει το Αίγιο, απέναντι στο Μοριά και η Ιτιά στον Κρυσσαίο Κόλπο, που τ' αχνά φώτα τους θαμπόφεγγαν ακόμη στο γλυκοχάραμα της ανατολής. Με υπεράνθρωπες προσπάθειες ανεβαίνουμε τώρα βιαστικοί κι εξαντλημένοι από δράχο σε δράχο, για να προφτάσουμε την ανατολή του ήλιου. Και να, σε λίγες στιγμές καταχτήσαμε την κορυφή της Γκιώνας, ύψος 2.512 μ.

Πόση ανακούφιση νιώσαμε, που φτάσαμε στην ώρα μας τόσο ψηλά, δεν περιγράφεται με λόγια. Μόνο όποιος βρεθεί εκεί, μπορεί να τη νιώσει.

Η ώρα ήταν 5.10' το πρωί και με αγωνία περιμέναμε ν' ανατείλει το άστρο της ημέρας. Το κρύο ήταν πολύ τσουχτερό, όπως στην καρδιά του χειμώνα και περόνιαζε τα κόκκαλά μας. Για να μην κρυώσουμε, που είμαστε μούσκεμοι στον ιδρώτα, φορέσαμε στεγνές φανέλες.

Η κορυφή σχηματίζει μια κούρφη πυραμίδα, με την πάνω επιφάνεια 5 μ.

Σαν πέρασαν 15 λεπτά της ώρας, έσκασε απ' την ανατολή το πρώτο χρυσαφένιο σημάδι του ήλιου και συνέχεια ανέβαινε αργά και μεγαλόπρεπα ο πυρωμένος δίσκος του, πίσω από την Εύβοια. Δε χορταίναμε να βλέπουμε. Ήταν ένα θέαμα ασύλληπτης γοητείας. Όλα γύρω φαίνονταν ολοκάθαρα, χωρίς ακόμη η καταχνιά να εμποδίζει την ορατότητα. Με γυμνό μάτι αρχίζει η αναγνώριση όσων τόπων απλώνονταν μπροστά μας στο μεγάλο χάρτη της γης μας. Όλος ο όμιλος παρακολουθούσε με πολύ ενδιαφέρον τη Γεωγραφία που κάναμε τώρα, από τη Θεσσαλία ως την Πελοπόννησο. Ολοκάθαρα φαίνονται τα χωριά της

ΑΝΑΒΑΣΗ ΣΤΗ ΓΚΙΩΝΑ

Γκιώνας και των Βαρδουσίων. Η Συκιά, κάτω ακριβώς απ' την κορυφή της Γκιώνας, σε δυο χιλιάδες μέτρα βάθος, σαν από αεροπλάνο. Ο Κονιάκος και οι Μουσούντες απέναντι στα Βαρδούσια. Η Καστριώτισσα, το Μαυρολιθάρι και η Πυρά στην Οίτη και η Πανουριά (Δρέμισσα) στη Γκιώνα.

Προς το νοτιά βλέπουμε μεγάλες και μικρές οροσειρές της Πελοποννήσου, που καθρεφτίζονται στα γαλανά νερά του Κορινθιακού. Στα δυτικά υψώνονται τ' Άγραφα, ο Τυμφρηστός και το Παναιτωλικό. Στα βόρεια διακρίνονται η δασοσκεπασμένη Οίτη και η θαμνώδης Όθρυς και ανάμεσά τους ο πλούσιος κάμπος του Σπερχειού ποταμού. Στο βάθος, ψηλότερα και πιο μακριά εντυπωσιάζει ο εκτεταμένος θεσσαλικός κάμπος —σιτοβολώνας της παλιάς Ελλάδας— και πίσω ο επιβλητικός Όλυμπος, ο θρόνος των Θεών της μυθολογίας. Ανατολικά προβάλλουν ο Παρνασσός, στέγη του Απόλλωνα και ο Ελικώνας, με τις Μούσες και στο βάθος η Εύβοια, με το ψηλότερο βουνό της στο κέντρο, τη Δίρφυ.

Όταν τελείωσε το μάθημα της Γεωγραφίας πάνω στο μεγάλο αυτό «γεφυρικό χάρτη», όλοι κράτησαν σημειώσεις στο ημερολόγιό τους. Αξίζει τον κόπο ν' ανεβαίνει κανείς σε τέτοιες ψηλές κορφές, γιατί γνωρίζει μέσα σε λίγες στιγμές ένα μεγάλο κομμάτι της πατρίδας μας.

Όσο περνάει η ώρα και το άστρο της ημέρας ακολουθεί την συνηθισμένη τροχιά του στον ουρανό, τόσο περισσότερες εικόνες προβάλλουν στα μάτια μας. Ο κοιμισμένος Παρνασσός ξυπνάει νωχελικά και ξεδιπλώνονται σιγά - σιγά οι σκιερές πτυχές απ' τις οροσειρές του, κοιτάζοντας κατάματα τον ήλιο, που τις αγκυροξύπνησε, προκαλώντας το θαυμασμό όλων μας.

Όλα τα είδαμε και τα εξετάσαμε ως τη μικρότερη λεπτομέρεια. Τίποτα δεν μας ξέφυγε απαρατήρητο. Πότε θα ξαναβρίσκαμε τέτοια ευκαιρία για να θαυμάσουμε τόσα ωραία πράγματα; Τρεις ώρες περίπου μείναμε στην κορυφή.

Λίγα χρόνια αργότερα ανέθηκε στην κορυφή ο ιδιόρρυθμος Αριστείδης Κ. Μπουκουβάλας (γιός της Πα-

γώνας) και στερέωσε μικρή μαρμάρινη πλάκα, που γράφει «Ο γιός της εφτάψυχης Παγώνας κλπ. ...». Τη διαβάζουν οι ορειβάτες, που ανεβαίνουν ως εκεί κι εντυπωσιάζονται, όπως μου έλεγε κάποιος Αθηναίος ορειβάτης φέτος το Γενάρη, που τυχαία πιάσαμε συζήτηση για τη Γκιώνα.

Πριν ξεκινήσουμε να γυρίσουμε στο χωριό, απ' τη μεριά της Δρέμισσας (απ' το Δρεμισσιώτικο) έφτασαν μερικοί Αθηναίοι ορειβάτες. Όμως έχασαν το δικό μας πρωινό θέαμα, γιατί εκείνη την ώρα (8 πρωινή) κάποιες ομίχλες στριφογύριζαν στην Πυραμίδα από διάφορα ρεύματα που κινούνταν στην κορυφή. Έτσι, δεν μπόρεσαν να παρατηρήσουν πολλά πράγματα σε μεγάλη απόσταση. Σε τέτοιο ύψος τα μετεωρολογικά φαινόμενα είναι συχνά, όπως συμβαίνει όταν ταξι-δεύει κανείς με τ' αεροπλάνο. Γι' αυτό οι καλύτερες ώρες είναι μόνο οι πρωινές, που είναι σταθερή η θερμοκρασία, γιατί κοπάζει ο αέρας.

Ύστερα ξεκινήσαμε σιγά - σιγά, ενώ στο μυαλό μας στριφογύριζαν πλούσιες κι ευχάριστες εντυπώσεις. Ροβολώντας, σταματήσαμε το μεσημέρι στο Διάσελο (Κουκουβιστιανό λιβάδι), όπου οι τσοπάνηδες μας πρόσφεραν γάλα μέσα σε μια καρδάρια και κάναμε «τριψιάνα» με τα υπολείμματα του ψωμιού που είχε περισσέψει. Η νοστιμιά δε λέγεται, όπως είμαστε ξενύχτες και κουρασμένοι.

Το απόγευμα κάναμε μια δεύτερη στάση στη Φτερόλακκα, φτιάχνοντας στρώμα τις πανύψηλες φτέρες, που ξαπλώσαμε για λίγη ώρα και πήραμε δύναμη, για να γυρίσουμε στο χωριό με κέφι.

Φτάσαμε στην Καλοσκοπή το βράδυ. Όλοι ρωτούσαν να μάθουν τις εντυπώσεις μας. Κανένας δεν έμεινε χωρίς να ευχαριστηθεί, όταν τους διηγηθήκαμε τα όσα είδαμε. Φάνηκε, ότι η τολμηρή απόφαση είχε καλή απήχηση, μετά την πραγματοποίησή της.

Πόσο αδικείται ο άνθρωπος, όταν δεν μπορεί να γνωρίσει τα βουνά της πατρίδας του, με τις τόσες φυσικές καλλονές. Γι' αυτό, σαν είσαι νέος, τρέξε να γνωρίσεις από παντού τα χλιοτραγουδισμένα βουνά μας, που έχουν γραφεί τόσα δημοτικά τραγούδια και ποιήματα γι' αυτά.

Γ. Χ.

(Απ' το «ΤΑΞΙΔΕΥΟΝΤΑΣ ΣΤΗΝ ΠΑΡΝΑΣΣΙΔΑ»)

ΕΠΙΣΤΟΛΕΣ

Αθήνα τη 16η Μαΐου 1984

Π ρ ο ς :

Τον Σύνδεσμο Καλοσκοπιτών

Ε ν τ α ύ θ α

Έχω την τιμή να σας γνωρίσω τις απόψεις μου στο θέμα που αφορά την ηθική αποκατάσταση αυτών που έπεσαν για τη λευτεριά της πατρίδας μας, ανθρώπων του χωριού μας, στον Ελληνο-ιταλικό Πόλεμο και στην Αντίσταση:

1. Η αποκατάσταση θα γίνει με την ανέγερση μνημείου στην πλατεία του χωριού μας και δίπλα στην προτομή του Παπανδριά ή κάπου αλλού, όπου απεφασίσετε.

2. Το μνημείο θα αποτελείται από βάση και πλόκα μαρμάρινη που θ' αναγραφούν όλα τα ονόματα των πεσόντων για την πατρίδα χωριανών μας.

3. Νομίζω, ότι θ' ανήκει σε σας μεγάλη τιμή για την πρωτοβουλία, την οποία θέλετε αναλάβει και την οποία θα επιδείξετε σε τυχόν αντιξιοτήτες.

4. Θεώρησα σκόπιμο και ώριμο, το χρόνο γιατί νομίζω, ότι δεν πρέπει να μείνει το έργο και η υποχρέωσή μας αυτή για τις πίσω μας γενεές, όπως καθυστέρησαν οι πρόγονοί μας 150 χρόνια την αναγνώριση της θυσίας του Παπανδριά και των άλλων αγωνιστών, που έπεσαν στους πολέμους της απελευθέρωσης.

5. Τέλος, για τον παραπάνω σκοπό θέτω στη διάθεση του Συνδέσμου δέκα χιλιάδες (10.000) δραχμές που θα δώσω μόλις ληφθεί η σχετική απόφαση.

Μετά τιμής

ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Π. ΚΟΛΛΙΑΣ

Κέκροπος 40 - Καλλιθέα

Σ.Σ.: Το Δ.Σ. του Συνδέσμου ευχαριστεί τον κ. Χ. Κόλλια για την πρότασή του. Γνωρίζουμε σ' όλους, ότι το θέμα μας απασχολεί, αλλά πριν προβούμε σε κάποια ενέργεια, θα θέλαμε και άλλες γνώμες συγχωριανών μας για τον τόπο τοποθέτησης της αναμνηστικής πλάκας και ποιά ονόματα θα καταχωρηθούν (από 1912 - 1949 ή μόνο 1940 - 1944);

Μνήμες της Εθνικής Αντίστασης

Η ΜΑΧΗ ΣΤΟ ΧΑΝΙ ΝΙΚΟΛΟΥΛΑ

Του ΜΗΤΣΟΥ ΑΧΛΑΔΑ

Πριν καταγράψω τα της μάχης στο Χάνι Νικολούλα (53ο χιλιόμετρο του δρόμου Λαμίας - Άμφισσας), θ' αναφερθώ σε μια περιοδεία του 5ου Ανεξάρτητου Τάγματος Παρνασσίδας, που κι εγώ υπηρετούσα ως απλός αντάρτης, στον 1ο Λόχο με λοχαγό το μακαρίτη Καλλία.

Ήταν αρχές Αυγούστου 1943. Είμασταν στην Κουκουβίστα κι έπρεπε το Τάγμα να περάσει στον Παρνασσό. Έγιναν σχετικές αναγνωρίσεις στο δημόσιο δρόμο, γιατί οι Γερμανοί έβγαζαν φυλάκια κι έστηναν ενέδρες από τη Γραβιά ως το 51ο χιλιόμετρο. Από τις Διπλοπίτες κατεβήκαμε στο 49 χιλιόμετρο και περνώντας τη ρεματιά, ανεβήκαμε στη Βάριανη, με πηχτό σκοτάδι κι εκεί ξεκουραστήκαμε λίγο. Συνεχίσαμε να περπατούμε σ' έναν κασικόδρομο μέσα στα έλατα, ο ένας κοντά - κοντά στον άλλο, για να μη χαθούμε. Το πρωί φτάσαμε στην Αργοσύλια, μέμος ομαλό, φάγαμε και κοιμηθήκαμε, γιατί είμασταν κατόκοποι απ' την νυχτερινή πορεία. Το μεσημέρι φύγαμε για την Πάνω Αγόριανη, όπου και μείναμε λίγες μέρες.

Στη συνέχεια το Τάγμα έκανε μια περιοδεία ως τους Δελφούς, Χρυσό και Δεσφίνα. Πέρασαμε τις λάκκες στα Καλάνια και φτάσαμε στο Κρόκι. Κάτω χαμηλά φαινόταν ταψί ο ελαιώνας της Άμφισσας και το λιμάνι της Ιτιάς. Στο σουρούπωμα κατηφορίσαμε ήσυχους τους Δελφούς, τραγουδώντας τραγούδια του αγώνα: «Βροντάει ο Όλυμπος, αστράφτ' η Γκιώνα...», κλπ. Όλο το χωριό είχε ανέβει ως απάνω και μας περιέμενε μ' ενθουσιασμό. Κρατούσαν κάνιστρα με ψωμιά, νταμουζιάνες με κρασί, μεζέδες και μας πρόσφεραν να φάμε. Τι υποδοχή ήταν εκείνη! Φτάσαμε στην πλατεία και μας παρακαλούσαν να φάμε όσα μας πρόσφεραν. Ο Μπρωφ κι ο Γκούρας προτιμούσαν περισσότερο το κρασί, παρά τους μεζέδες. Ο κόσμος μας κοίταζε με αγάπη και στοργή, λες και είμασταν παιδιά τους, αδέρφια τους... Αν θυμάμαι καλά, μίλησε εκεί ο Ανάποδος, το αξέχαστο παλικάρι, που αργότερα χάθηκε στον εμφύλιο.

Σε λίγο ξεκινήσαμε για τη Δεσφίνα, για να περάσουμε από μια αδότομη και κοπιαστική ανηφοριά. Στα χαράματα πήραμε το ίσιωμα για το χωριό. Μας οδηγούσαν ο Διαβάτης, ο Φαράντος και άλλοι Δεσφινιώτες — παλικάρια που γνώριζαν καλά τον τόπο. Ο ήλιος είχε ανατείλει και ο κόσμος είχε πάει στα χωράφια. Κατασκηνώσαμε, έγινε το συσσίτιο, φάγαμε και κοιμηθήκαμε. Το βράδυ ο κόσμος συγκεντρώθηκε στην πλατεία. Μίλησε ο Νικηφόρος κι έλεγε στον κόσμο, ότι τα όπλα τα πήραμε πολεμώντας τους Γερμανούς και Ιταλούς κι όχι απ' τους συμμάχους, οι οποίοι αλλού δίνουν όπλα, ρουχισμό και άλλα.

Όταν νύχτωσε, φύγαμε προς το Χρυσό. Άλλη μεγάλη υποδοχή κι εκεί, με μεζεδάκια, κρασάκια κλπ. Χαρές ο Μπρωφ κι ο Γκούρας... Εκεί μίλησε ο Παπασπύρου. Φύγαμε μετά για τον Παρνασσό και φτάσα-

με το πρωί στα Καλάνια. Αφού κοιμηθήκαμε και ξεκουραστήκαμε, το απόγευμα φτάσαμε στην Αγόριανη. Ο Διαμαντής έφευγε για τη Βοιωτία και μας ήρθε καινούριος στρατιωτικός, ο ταγματάρχης Παπαζήσης, ένας καλόκαρδος, κοντόπαχος και κορδωτός άνθρωπος, που δύσκολα θα τον έβρισκες χωρίς να 'ναι πιωμένος, και συχνά φώναζε «ψυχή βαθιά» και τούτο μεταδόθηκε σ' όλη την ανατολική Ρούμελη και τη Βοιωτία. Καπετάνιος θα ήταν τώρα ο Νικηφόρος.

Εκεί έγιναν κάποιες συζητήσεις για να χτυπήσουμε σ' ορισμένα μέρη τους Γερμανούς, που νόμιζαν πως είχαν «εκκαθαρίσει» τον Παρνασσό από τους αντάρτες. Ο Καλλίας πρότεινε να χτυπήσουμε το Χάνι Νικολούλα, που στάθμευαν Γερμανοί, το 51ο χιλιόμετρο, και το Στρογγυλόλακκο, που ήταν οχυρωμένα γερμανικά φυλάκια. Η Διοίκηση έμεινε σύμφωνη με την πρόταση αυτή και καταρτίσανε το σχέδιο της μάχης. Ο Καλλίας συγκέντρωσε το λόχο και μας έκαμε γνωστό, ότι θα πάμε για επιχείρηση, γι' αυτό και να ετοιμαστούμε.

— Πάντα έτοιμοι δεν είμαστε συναγωνιστή Καλλία; είπε ένας αντάρτης.

Ήρθε κοντά μας κι ο Παπαζήσης, λέγοντας: «Ψυχή βαθιά, παιδιά, θα 'ρθω κι εγώ μαζί σας».

Ήταν μεσημέρι. Φάγαμε συσσίτιο και ξεκινήσαμε για τα ψηλώματα του Παρνασσού. Ανεβαίνοντας, άρχισε πρώτος το τραγούδι ο Μπάμπης της ομάδας μας. «Είμαστε μεις Ελλάδα τα παιδιά σου...». Καλό παλικάρι ο Μπάμπης Γιαγκής, από τα Πέντε Όρια, που σκοτώθηκε στην Αγία-Τριάδα της Καλοσκοπής. Πίσω ερχόταν ο Τσαρούχης με το βαρύ όλμο. Στα βαριά πολυβόλα ήταν ο Σκουφάς και ο Ρουμελιώτης. Σ' ένα σημείο χωρίσαμε. Ο βαρύς όλμος και τα βαριά πολυβόλα θα πήγαιναν σε σημείο που να ελέγχουν το δρόμο Άμφισσας - Γραβιάς. Ο Νικηταράς θα πήγαινε στο Στρογγυλόλακκο και μια ομάδα θα πήγαινε στο 51 χιλιόμετρο. Για οδηγούς είχαμε παιδιά της μαχητικής ομάδας της Κολοβάτας που, σαν τσοπάνηδες που ήταν, γνώριζαν καλά τον τόπο, πιθανή προς πιθανή. Έγιναν συστάσεις για να βαδίζουμε με απόλυτη ησυχία, χωρίς φωτιά, τσιγάρο, φωνές. Μέσα σε πηχτό σκοτάδι προχωρούσαμε με προσοχή και μόνο κανένα νυχτοπούλι πεταγόταν τρομαγμένο στο πέρασμά μας. Όταν δινόταν καμιά διαταγή από το Αρχηγείο, που πήγαινε μπροστά —μόνο ο πολιτικός Δήμος έμενε τελευταίος— τη μεταφέραμε προς τα πίσω ψιθυριστά ο ένας στον άλλο —ζωντανό τηλέφωνο— ώσπου έφτανε στον τελευταίο.

Όταν φτάσαμε πάνω απ' το Χάνι, κάπως μακριά, βρεθήκαμε σε τόπο κακοτράχαλο, με γυαλιστερές και κοφτερές σα μαχαίρια πέτρες και από στόμα σε στόμα μας έγινε σύσταση να προσέχουμε. Οι οδηγοί πάταγαν με σιγουριά τον τόπο κι εμείς ακολουθούσαμε κατά πόδι. Άρχισε να χαράζει και τελικά βρεθήκαμε σε ομαλό κατηφορικό έδαφος, όπου στερεωνόμασταν από έλατο σε έλατο. Θα είμασταν 100-150 μέτρα πιο ψηλά απ' το Χάνι. Υπήρχε απόλυτη ησυχία

και ούτε που μας κατάλαβαν οι Γερμανοί, αλλά ούτε και δήματα σκοπού ακούγονταν. Ξαφνικά, μέσα σ' αυτή τη σιωπή, ακούμε μπαταριές από το Στρογγυλόλακκο. Χτυπήθηκαν πιο γρήγορα από την καθορισμένη ώρα.

— Πυρρρ... φωνάζει ο Καλλίας, με τη δυνατή φωνή του.

— Φωτιά, παιδιά, απάνω τους!..

Τι χαλασμός ήταν αυτός! Ενώ όλοι με μια φωνή φωνάζαμε: Αέρα... αέρα... Με ντουφεκιές και φωνές κατακυλούσαμε προς το Χάνι, που γύρω του ήταν στημένα και αντίσκηνα. Οι ρεματιές και πλαγιές βούηξαν. Οι Γερμανοί μόλις πρόλαβαν και πήδησαν με τα όπλα τους κάτω απ' το δρόμο. Έφτασα, χωρίς να το καταλάβω, πάνω από ένα αντίσκηνο και προχωρώντας κοίταξα μέσα. Είδα μια μπότα, που δεν πρόλαβαν φαίνεται να την πάρουν. Λυπήθηκα γιατί δεν είδα και την άλλη, που τόσο μου χρειαζόνταν. Είδα ακόμα ένα ζευγάρι κάλτσες, που έσκυψα και τις πήρα. Τη στιγμή κείνη φτάνοντας ο Καλλίας μου λέει:

— Μήτσο για τέτοια είμαστε τώρα;

— Κάλτσες, συναγωνιστή, του λέω.

— Πρόσεχε, μην ξενοιάζεσαι! Καμμός μας και φροντίδα μας τα πυρομαχικά και ο ρουχισμός ήταν τότε.

Οι Γερμανοί, που ήταν κάτω απ' το δρόμο, χτυπούσαν συνέχεια με τα πυρά τους, χωρίς να μας

Ο Καλλίας

βρίσκουν, γιατί περνούσαν ψηλότερα οι σφαίρες. Δίπλα στο Χάνι, κάτω απ' τη δημοσιά, ήταν ένας αρμακάς πέτρες και συκιές γύρω και οι Γερμανοί είχαν εκεί στημένο το μυδράλιο, που χτυπούσαν συνέχεια και δεν μας άφηναν να κατεβούμε στο δρόμο και να μπούμε στο χάνι. Παρά τη δυσκολία ένας συναγωνιστής κατέβηκε στο δρόμο και πήγε σ' ένα αλωνάκι να στήσει ένα ιταλικό οπλοπολυβόλο που είχαμε, αλλά πριν προλάβει, τραυματίστηκε, ευτυχώς ελαφρά, στο πόδι και γύρισε πίσω. Πήγε άλλος αντάρτης,

ο Βασ. Σκαρμούτσος απ' τους Δελφούς (Αύγουστος) —χάθηκε στον εμφύλιο— που κι αυτός, τραυματίστηκε και γύρισε πίσω. Βλέποντας τη δυσκολία ο Καλλίας, φώναξε να μη ξανακατέβει κανένας και με ρώτησε αν κρατώ καμιά χειροβομβίδα. Τούδωσα μια που είχα, καθώς και άλλοι, όσοι είχαν, και όρθιος ο λεβέντης Καλλίας, χωρίς καμιά ιδιαίτερη προφύλαξη, άρχισε να τις ρίχνει τη μία κοντά στην άλλη καταπάνω στο πολυβολείο. Το μυδράλιο δεν έλεγε να σταματήσει από τις συκιές και δεν προχωρούσαμε ούτε δήμα προς το χάνι. Ο Θανάσης Σούλης, απ' το Γαρδικάκι, είχε ένα αμερικάνικο αυτόματο, το στηρίζει πάνω σ' ένα δεντράκι και θέρισε τους Γερμανούς

του πολυβολείου, γιατί είχαν το νου τους να χτυπούν προς το μέρος του Καλλία, που έριχνε τις χειροβομβίδες. Σταμάτησαν τα πυρά. Ο Καλλίας φωνάζει δινατά:

— Γρήγορα στο χάνι. Πάρτε ό,τι μπορείτε και φωτιά, για να φύγουμε γρήγορα. Όλοι τραβήξαμε προς το Χάνι και άλλοι κάτω απ' το δρόμο, για να ξετρυπώσουμε κανένα Γερμανό. Ο Καλλίας φώναζε να μην απομακρυνθούμε. Μπαίνοντας στο χάνι, τα χάσαμε! Υπήρχε πολύ πράμα: Πολλά πυρομαχικά και τρόφιμα και στο σταύλο αρκετά δεμένα και λυτά άλογα ωραία. Άλλα είχαν κόψει τα λουριά τους από το έρρυθο της μάχης, λύσαμε και τα υπόλοιπα και τα οδηγήσαμε προς το βουνό. Φορτωθήκαμε ό,τι μπορούσε ο καθένας, βάλαμε φωτιά και πήραμε τον ανήφορο. Ανατινάζονταν τα πυρομαχικά και γινόταν χαλασμός. Έπρεπε να φύγουμε γρήγορα, πριν μας προλάβουν ενισχύσεις Γερμανών από την Άμφισσα. Μαζέψαμε τους νεκρούς μας: ΠΝΥΚΑ, ΑΡΓΥΡΟΚΑ, ΣΤΡΙΤΗ, ΑΜΑΡΑΝΤΟ, ΚΑΡΑΤΖΟΥΝΗ, ΚΑΒΑΛΑΡΗ,

— Γρήγορα, ν' απομακρυνθούμε φώναζε ο Καλλίας. Θα μας βγούνε από μπροστά. Και δεν είχε άδικο, γιατί η γερμανική φάλαγγα ξεμύτισε στην απέναντι από το χάνι στροφή. Θα την παθαίναμε, αν ο Τσαρούχης με το βαρύ όπλο δεν καθήλωνε τη φάλαγγα, καθώς και ο Σκουφάς (Πλεύρης) και ο Ρουμελιώτης (Αποστολόπουλος απ' το Σκαμνό), με τα πολυβόλα τους που τη χτύπησαν κι έκοψαν τα πρώτα αυτοκίνητα, για να μην μπορούν τα υπόλοιπα να προχωρήσουν.

Ανεβαίνοντας, είδα τον Καλλία να ψάχνει τον ώμο του.

— Τί συμβαίνει, του λέω, μήπως χτυπήθηκες;

— Για κοίταξε εδώ, φαίνεται τίποτα, κάτι με τζούζει.

— Ένα μελάνιασμα, σαν κάψιμο βλέπω.

Και καθώς κουμπωνόταν, είδα πως το βόλι πέρασε ξυστά στον ώμο του, αφού του χάλασε τη φλογόφορο και τ' άστρο, τρύπησε την επωμίδα.

— Κάτι κατάλαβα την ώρα που έριχνα τις χειροβομβίδες, αλλά δεν έδωσα σημασία.

Οι τραυματίες είχαν προωθηθεί με πρόχειρα φορεία. Όταν φτάσαμε στην κορυφή, ζητήσαμε όλοι να καθήσουμε λίγο να ξεκουραστούμε. Ο Καλλίας όμως δε συμφώνησε.

— Όχι ακόμα, παιδιά. Υπάρχει κίνδυνος. Κάντε λίγο κουράγιο, να φτάσουμε στο σημείο συνάντησης.

Καθώς προχωρούσαμε κατακουρασμένοι, βλέπουμε έναν αντάρτη να φτάνει τρέχοντας. Μας είπε, ότι ήταν μαζί με το Χελμό, που ξεκόπηκαν και πήγαν προς άλλη κατεύθυνση. Πέσανε σε Γερμανούς κι ο Χελμός σκοτώθηκε. Ήταν βαρύς και δυσκίνητος, πρώην ενωμοτάρχης, που άφησε τη χωροφυλακή και ήρθε σ' αντάρτικο, γιατί έβλεπε την ανοιχτή συνεργασία με τον εχθρό. Είχε δίκιο ο Καλλίας. Φτάσαμε στο σημείο συνάντησης. Σε λίγο, να και ο Τσαρούχης με τους άλλους. Ανάμεσά τους και ο ταγματάρχης Παπαζήσης, κορδωτός, πάνω σ' άλογό του. Μόλις μας είδε, φώναξε ενθουσιασμένος: «Γειά σας παλικάρια...»

Συγκεντρωθήκαμε όλοι μαζί και μας μίλησε:

— Είμαι περήφανος, που το Γενικό Στρατηγείο μ' έστειλε στο πιο ξακουσμένο τάγμα του ΕΛΑΣ. Καμαρώνω τον 1ο λόχο του, που με τη θυσία εκλεκτών αν-

ΜΗΝΥΜΑ ΤΟΥ ΝΕΟΥ ΝΟΜΑΡΧΗ ΦΩΚΙΔΑΣ

ΝΟΜΑΡΧΙΑ ΦΩΚΙΔΑΣ
ΓΡΑΦΕΙΟ κ. ΝΟΜΑΡΧΗ

΄Αμφισσα 10 Απριλίου 1984

Π ρ ό ς :

1. Τον υπερήφανο Λαό του Νομού Φωκίδας
2. Τους κ.κ. Προϊσταμένους Δ)νσεων Υπηρεσιών, Τμημάτων και Γραφείων ΝΠΔΔ Νομού και Αστυνομικές Αρχές
3. κ.κ. Δημάρχους ΄Αμφισσας και Δελφών και Προέδρους Κοινοτήτων Νομού.

Αγαπητοί μου Φωκείς,

Με μεγάλη χαρά αναλαμβάνω καθήκοντα Νομάρχη του ιστορικού Νομού Φωκίδας και σας υπόσχομαι να εργαστώ με όλες μου τις δυνάμεις για να μπορέσω να ανταποκριθώ στην ικανοποίηση των αναγκών, στις προσδοκίες σας για την επίλυση των τόσων προβλημάτων που απασχολούν τον τόπο και τους κατοίκους.

Η μεγάλη μάχη που θα δώσουμε όλοι μαζί, Κυβέρνηση, Λαός, Νομάρχης, Αυτοδιοίκηση και φορείς του λαού, θα είναι σίγουρα νικηφόρα, για να μπορέσουμε να γκρεμίσουμε τα σύνορα ανάμεσα στην ανάπτυξη και υπανάπτυξη, ανάμεσα στο φως και στο σκοτάδι, ανάμεσα στην πρόοδο και στην καθυστέρηση, ανάμεσα στο μαρασμό και στη δημιουργία.

Έχει γίνει συνείδηση του λαού μας ότι αποκέντρωση όχι μόνο ποτέ δεν υπήρξε, αλλά τα προβλήματα που μας απασχολούσαν τα μπλέκανε περισσότερο στο υδροκέφαλο κέντρο.

Τώρα, όλα τα προβλήματα θα λύνονται επί τόπου. Κανένας πολίτης στο κέντρο.

Η Τοπική Αυτοδιοίκηση, ο ωραιότερος θεσμός που και στα χρόνια της Τουρκοκρατίας γιγαντώθηκε και θέρμανε τις ψυχές των υποδούλων Ελλήνων για τη λευτεριά και κοινωνική δικαιοσύνη, είχε πολιορκηθεί ασφυκτικά και δεν άφινε περιθώρια ανάπτυξης.

Οι δήμοι και οι κοινότητες δεν έπαιρναν μερίδιο από τον κρατικό προϋπολογισμό, ανάλογα με τις ανάγκες τους, αλλά ανάλογα με τις πολιτικές τοποθετήσεις των Δημάρχων και Προέδρων των Κοινοτήτων και ανάλογα με τους ψήφους που έδιναν στην

ταρτών του κέρδισε μια σπουδαία μάχη. Για το λοχαγό σας Καλλία το καλύτερο παράσημο, που θα μπορούσε να πάρει σ' αυτή τη μάχη, είναι το καυτό βόλι που τον άγγιξε, αλλ' ευτυχώς δεν τον σκότωσε, γιατί χρειάζεται στον αγώνα. Μετά μας μίλησε ο Δήμος, πολιτικός, και μας είπε ν' αφήσουμε κάτω τα λάφυρα που πήραμε, για να τα μοιραστούμε όλοι. Εμένα μου έτυχαν οι κάλτσες κι ένα ημερολόγιο, που τα είχα τόσο ανάγκη. Στο ημερολόγιο έγραψα πολλά για τον αγώνα, τις κινήσεις και τις μάχες της μονάδας, αλλά στο χαλασμό της Αγία-Τριάδας το 'σκισα, για να μη θυμάμαι τίποτα. πιά. Είχα γραμμένα πολλά και από τις μάχες στα Δερβενοχώρια, που τώρα δεν θυμάμαι.

παράταξη που κάθε φορά κυβερνούσε αυτό τον τόπο.

Η Νομαρχία με τη σειρά της δεν έκανε τίποτε άλλο, παρά να αστυνομεύει την Τοπική Αυτοδιοίκηση.

Σε δυο περίπου χρόνια, οι Νομαρχίες και οι Νομάρχες με τη σημερινή τους μορφή θα καταργηθούν.

Τη θέση των Νομαρχών θα την πάρουν οι εκλεκτοί του λαού, που θα εκλέγονται από τον ίδιο το λαό και θάναι ντόπιοι, που θα πονάνε πιο πολύ τους συμπολίτες τους και τον τόπο που γεννηθήκανε.

Φωκείς,

Είμαι Νομάρχης όλων των Φωκίων πολιτών, ανεξάρτητα πολιτικής τοποθετήσεως ενός εκάστου και όλοι μαζί θα συμπαραταχθούμε και θα συμπορευθούμε για την πραγματοποίηση της μεγάλης αλλαγής που εξήγειλε η σοσιαλιστική κυβέρνηση του ΠΑΣΟΚ δια του στόματος του άξιου αρχηγού αυτής Ανδρέα Παπανδρέου.

Ειδικότερα, απευθύνομαι στους Προϊσταμένους Δ)νσεων, Υπηρεσιών, Τμημάτων, Γραφείων, ως και ΝΠΔΔ και σε όλους τους υπαλλήλους που έχουν σχέση με τη δημόσια διοίκηση και σας καλώ και σας παρακαλώ να εργασθείτε μαζί μας ευσυνείδητα, με ζήλον και πάθος για την επίλυση των πολλών προβλημάτων του Νομού και αναλυτικότερα για την εξυπηρέτηση των πολιτών, των Φωκίων πολιτών. των ωραίων πολιτών, των ωραίων αυτών ανθρώπων.

Σας καλώ μαζί με την αλλαγή που ήλθε ύστερα από όνειρα και πόθους τόσων χρόνων, σε μια ΑΛΛΑΓΗ νοτροπίας, στη δουλειά σας και στην εξυπηρέτηση του πολίτη, μακριά από ρουσφέτια και κλίκες, μακριά από κυκλώματα και σκευωρίες, για να πνεύσει επί τέλους στο δημοσιοϋπαλληλικό χώρο ο αέρας του «Νέου».

Στη Δημοκρατία, η παρρησία και η λεβεντιά είναι η πρώτιστη αρετή.

Το πρώτον καθήκον κάθε κρατικού οργάνου και κάθε κρατικού λειτουργού να είναι η γρήγορη, σύμφωνα με το Νόμο και εύστοχη εξυπηρέτηση του πολίτη.

Πίσω από κάθε χαρτί του πολίτη κρύβεται πόνος, καμμός, πόθος και τόσα άλλα και δεν πρέπει να του προσθέτουμε και εμείς την περιττή γραφειοκρατία.

Οι πρωτοβουλίες σας και η επίλυση των θεμάτων γενικού ενδιαφέροντος, θα εκτιμηθούν ιδιαίτερα.

Τελειώνοντας, παρακαλώ θερμά τους εκπροσώπους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με υπευθυνότητα και πάθος να αγωνισθούν και να συμπαραταχθούν για την πρόοδο και το καλό ολοκλήρου του ωραίου Λαού μας.

Θα ζω μαζί σας τις αγωνίες σας και τα προβλήματατά σας.

Το γραφείο μου θα είναι στη διάθεσή σας για κάθε νόμιμη εξυπηρέτηση και το προσωπικό μου τηλέφωνο 28.296 επίσης, για κάθε σας πρόβλημα που θα σας απασχολεί, για μια δίκαιη και άμεση λύση.

Εύχομαι σε όλο το λαό της Φωκίδας με υγεία και χαρά να περάσετε τις ΄Αγιες μέρες του Πάσχα.

Ο Νομάρχης
ΜΙΧΑΛΗΣ ΚΑΛΚΑΝΔΗΣ

Μ. Α.

Η Παιδαγωγική στήλη

Η ΑΝΑΓΝΩΣΗ

Η ανάγνωση παίζει καθοριστικό ρόλο στη ζωή του ανθρώπου. Χωρίς αυτή δε θα είχαμε μόρφωση και δε θα μπορούσαμε να επικοινωνήσουμε με τον κόσμο των βιβλίων.

Για ν' αποκτήσει κανείς αναγνωστική ικανότητα, χρειάζεται να καταβάλει προσπάθεια και να τηρήσει

μερικούς κανόνες στην ανάγνωση. Πρώτα μαθαίνει κανείς (α' τάξη) τα 24 γράμματα και ύστερα τα συνθέτει σε συλλαβές, λέξεις, προτάσεις. Έτσι, σε λίγο καιρό διαβάζει ολόκληρα κείμενα.

Στις άλλες τάξεις εντείνει την προσπάθειά του και

παίρνει τον αέρα της ανάγνωσης, χωρίς πια να δυσκολεύεται.

Κατά την ανάγνωση είναι απαραίτητο να κρατάμε τα μάτια σε κάποια απόσταση από το κείμενο που διαβάζουμε. Τα μεν παιδιά από 25 - 30 πόντους, οι δε μεγάλοι από 35 - 40 πόντους.

Στην ανάγνωση προπορεύεται η κίνηση των ματιών, με πηδήματα, για να συλλαμβάνουν τις φράσεις και ακολουθούν οι γλωσσο-λαρυγγικές και αναπνευστικές κινήσεις.

Τα βασικά είδη ανάγνωσης είναι δύο: α) Η μεγ α λ ό φ ω ν η ανάγνωση, που το άτομο θέλει ν' ακούει ό,τι διαβάζει, για να ελέγχει τ' αναγνωστικά σφάλματα ή τα γλωσσικά ελαττώματα. Όμως, το είδος αυτό δε βοηθάει πολύ στην κατανόηση του περιεχομένου, γιατί η σκέψη ασχολείται στην ακουστική μόνο της ανάγνωσης. Τον τρόπο αυτό χρησιμοποιούν οι ακουστικοί τύποι. β) Η σ ι ω π η ρ ή ανάγνωση, που γίνεται χωρίς προφορά ή ψιθύρισμα των φράσεων και χωρίς να κινούνται τά χείλη. Η ανάγνωση αυτή είναι τρεις φορές ταχύτερη απ' τη μεγαλόφωνη και βοηθάει στη σύλληψη του νοήματος, γιατί ο νους είναι απερίσπαστος και γίνονται εσωτερικές διεργασίες σκέψης. Τον τρόπο αυτό χρησιμοποιούν οι οπτικοί τύποι, που βλέπουν το κείμενο και σύγχρονα σκέφτονται και κατανοούν το περιεχόμενο. Αυτοί οι τύποι ανθρώπων είναι οι πιο μελετηροί και αποδοτικοί σε κάθε τομέα.

Υπάρχει και ο τρίτος τύπος, ο οπτικοακουστικός, που χρησιμοποιεί και τα δυο είδη ανάγνωσης: Τη μεγαλόφωνη, όταν γύρω του υπάρχουν θόρυβοι, για να υπερσχύει η δική του φωνή και τη σιωπηρή, όταν βρίσκεται σε περιβάλλον χωρίς θορύβους. Αυτός ο τύπος προσαρμόζεται στις συνθήκες που υπάρχουν γύρω του κάθε φορά.

Για τη μάθηση των διαφόρων μαθημάτων (στο Γυμνάσιο, Λύκειο και Πανεπιστήμιο) ή για την κατανόηση κάποιου θέματος, γίνεται α ν ά γ ν ω σ η μ ε λ έ τ η ς και αυτή είναι σιωπηρή.

Η αναγνωστική ικανότητα εξαρτάται από τη σωματική δεξιότητα (κινήσεις ματιών και γλωσσο-λαρυγγικών οργάνων) και από τις ψυχικές ικανότητες, όπως είναι η προσοχή, η σκέψη, η μνήμη, που διευκολύ-

νουν την ανάγνωση. Η ανάπτυξη, όμως, των ικανοτήτων αυτών επηρεάζεται από κληρονομικούς παράγοντες, την εμπειρία και την άσκηση.

Κάθε άνθρωπος μπορεί να βρει σε ποιόν τύπο ανήκει. Το ίδιο ας κάνουμε και για τα παιδιά μας, που πολλά απ' αυτά ασφαλώς θα σπουδάζουν ακόμα. Έτσι, μπορούμε να τα βοηθήσουμε δημιουργώντας κατάλληλες συνθήκες (περιβάλλον χωρίς θορύβους, χωριστό δωμάτιο μελέτης κλπ.), καθώς και με την άσκηση στον τρόπο της ανάγνωσης.

Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ

Αφιέρωμα

ΣΤΗΝ ΕΡΓΑΤΡΙΑ ΤΗΣ ΔΕΛΦΙΚΗΣ ΙΔΕΑΣ

Αν και γεννήθηκες σε χώρα υπερατλαντική,
προσριζόσουν για ιέρεια, Ωκεανίδα κόρη,
στου θεού Απόλλωνα το ιερό.

Ήρθες πάνω στο άρμα του Ηνίοχου
και κατασκήνωσες στον «ομφαλό της γης».
Εσύ κι ο σύντροφός σου, σαν νέοι Προμηθείς
στους δράχους τους απρόσιτους

του ελληνικού Καυκάσου,

αγωνιστήκατε με αυταπάρνηση
ν' αναβιώσει το πνεύμα των Αμφικτιονιών.
Το φως το απολλώνιο άστραψε μες στο νού σας
και περιστέρια ειρηνοφόρα πέταξαν
στο γαλάζιο ουρανό μας.

Μπροστάρηδες γενήκατε στης γης το μαραθώνιο
και τους λαούς καλέσατε να συναδελφωθούνε.
Έσκυψες και ξεδίψασες απ' τη «καλέουσα πηγή»
κι έγινες «λάλον ύδωρ», Εύα Σικελιανού,
κι εκλεκτή «εν γυναιξί», ψυχή όλου του κόσμου.
Ζυλισμένη απ' της αρχαίας δάφνης τους καπνούς,
σύμβολο ειρηνικό, παγκόσμιο,
οραματίστηκες τη Δελφική Ιδέα,
π' απλώθηκε σ' όλη τη γη και συντονίζει
στην καρδιά μας της αγάπης τους παλμούς.
Η Δελφική Ιδέα —σύγχρονος Ηρακλής—
σκληρά παλεύει με το γύπα της παραφροσύνης,
που κατατρώει της ανθρωπότητας τα σπλάχνα,
με την απειλή ενός πυρηνικού πολέμου.
Ο μουσηγέτης Φοίβος μελωδικά σου δίδαξε
το μαγικό τραγούδι της Δελφικής Ιδέας,
που σ' έκαμε άυλη μορφή, πνεύμα ουράνιο,
γιατί πνεύμα γεννήθηκες η ίδια.

Ευγνωμοσύνη σου χρωστάνε οι λαοί,
που τους έδωκες κουράγιο για την επιδίωσή τους.
Η Ελλάδα σου πρόσφερε την αγκαλιά της
κι έκρυψε σαν θησαυρό το σκήνωμά σου.
Ευλογημένο ας είναι τ' όνομά σου!

ΓΙΩΡΓΟΣ ΧΑΣΙΑΚΟΣ

Μεταφορές
από και προς Καλοσκοπή
ΑΡΙΣΤ. ΜΙΛΤ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ
Αυτοκ) σπής

Τηλ. 0265 - 91.543 (Καλοσκοπή)
51.22.987 (Ιωαννίνων 129 - Κολωνός)
(Κατ) μα Γ. Ν. Αυγερινού)

ΠΑΝΗΓΥΡΙΣΜΟΙ ΣΤΗ ΣΤΑΝΗ

ΤΗΣ ΑΝΑΛΗΨΕΩΣ

Γράφει ο ΦΑΝΗΣ ΛΕΥΚΑΔΙΤΗΣ

Της Αναλήψεως, σαράντα μέρες μετά την Ανάσταση του Χριστού και την θαυματουργική αναχώρησή Του από τη γη προς επάνοδό Του στους ουρανούς, γιορτάζεται από το λαό μας με πίστη, ευλάβεια και πανηγυρισμούς.

Την ίδια μέρα αρχίζουν τα πρώτα μπάνια. Η έξοδος της Αναλήψεως προς τη θάλασσα, αποτελεί έθιμο, ή καλύτερα συνήθεια κι ο κόσμος τη χαρακτήρισε, ημέρα της «μαλλιαρής» γιατί οι κολυμβητές φτάνουν στα βάθος της θάλασσας, ώσπου να βρούνε πέτρα με μούσκλη.

Πολλοί πιστεύουν στις θαυματουργικές και θεραπευτικές ιδιότητες, που περιέχει το θαλασσινό νερό, γιατί είναι ευλογημένο από τον Κύριο. Την ημέρα της Αναλήψεως γεμίζουν ένα μπουκάλι από 40 κύματα της θάλασσας, κι όταν παρουσιάζονται στο σώμα τους εκζέματα, σπυράκια, κλπ., τα αλείφουν με το ιαματικό τούτο νερό και... θεραπεύονται...

Της Αναλήψεως, στις αφετηρίες των λεωφορείων, σχηματίζονται τεράστιες «ουρές» προπαντός από γυναικόπαιδα, που περιμένουν με αγωνία και λαχτάρα να στοιβαχτούν στα λεωφορεία, για να πάνε στη θάλασσα να δροσιστούν, κάνοντας το πρώτο μπάνιο τους.

Στην ύπαιθρο οι κτηνοτρόφοι πανηγυρίζουν στις στρούγκες τους με συγγενείς και φίλους. Η μέρα της Αναλήψεως είναι γι' αυτούς η πιο ιερή, γιατί γιορτάζουν τα κοπάδια τους. Με θρησκευτική κατάνυξη καρτερούν οι τσοπάνηδες τον παπά του χωριού στις στάνες τους, να διαβάσει τις ευχές του για την πρόοδο και την προκοπή της κτηνοτροφίας. Αφού ευχηθεί και ευλογήσει τα κοπάδια, οι κτηνοτρόφοι τον φιλεύουν. Κι ο παπάς καθάλα στο μουλάρι γυρίζει από στάνη σε στάνη, γιατί την Άγια τούτη μέρα, τον περιμένουν όλοι οι κτηνοτρόφοι του χωριού. Οι αποστασίες είναι μεγάλες και πρέπει οπωσδήποτε να τους επισκεφθεί. Της Αναλήψεως οι στρούγκες έχουν πολλούς μυσσαφίρηδες, συγγενείς και φίλους των τσελικάδων, ως και ταξιδιώτες ακόμα. Κι όλοι τους τυχάνουν εξαιρετικής περιποίησης από τους φιλότιμους κτηνοτρόφους, που γι' αυτούς η ευγένεια και η φιλοξενία είναι πατροπαράδοτη.

Πριν απ' τον πόλεμο είχα πάει μαζί μ' άλλα παιδιά του χωριού μας στην Τράκα, στην στρούγκα φημισμένου χωριανού μας τσέλιγκα, λεβέντη κι ανοιχτόκαρδου. Ανταμώσαμε στη στράτα μας κι άλλους συγχωριανούς μας, που ανηφόριζαν και κείνοι καθάλα στα μουλάρια τους για τις στρούγκες των τσελικάδων. Ανάμεσά τους ήταν κι ένα συμπαθέστατο νιόπαντρο ζευγάρι, ακολουθώντας ξοπίσω τους το μανάρι τους. Ένα όμορφο καλσθρεμμένο αρνί, που το είχαν κουρέψει με γούστο και μεράκι αφήνοντας στις πλάτες του μερικές φούντες θαμμένες επιμελώς κόκκινες, έτρεχε χοροπηδώντας κοντά τους. Οι νιόπαντροι τούτοι ήταν ο Θανάσης με την Βασίλω. Πήγαιναν κι εκείνοι να διασκεδάσουν στην στρούγκα του μπάρμπα τους. Στο κοπάδι

του είχαν κι αυτοί μια προβατίνα που, μαζί με το αρνί που πήγαινε πίσω τους, τα είχε πάρει προίκα η Βασίλω.

Το ανδρόγυνο λογάριαζε ν' αφήσει και το αρνί στη στάνη, που ήταν θηλυκό, ώστε να έχουν δυο πρόβατα. Υπολόγισαν οι άμοιροι ότι του χρόνου θα γεννήσουν και μαζί με τα αρνάκια τους θα γίνουν τέσσερα, την επόμενη χρονιά οκτώ και κάθε χρόνο, σύμφωνα πάντα με τις προβλέψεις τους, θα διπλασιάζονται, ώστε σε λίγα χρόνια να φτιάξουν κι αυτοί ένα μικρό κοπάδι, να πηγαίνει κοντά ο Θανάσης, που τον έφαγε το ξένο ρόγιασμα. Και γιατί όχι, αν θελήσει ο Θεός, να εξελιχθεί κι αυτός σε τσέλιγκα σαν τον μπάρμπα του. Και τότε... Αντίο φτώχεια.

Στις στρούγκες η ατμόσφαιρα ήταν χαρούμενη και πανηγυρική.

Τα αρνιά στριφογύριζαν, με τα κοκορέτσια και τα σπληνάντερα, στις σούβλες.

Σε λίγο ήρθαν και τα όργανα. Ήταν ο Κατσιάνης με την πίπιζα κι ο Χαμπλοκώστας με το νταούλι. Μακαρίτες τώρα. Για πολλά χρόνια οι δυο εκείνοι οργανοπαίχτες διασκεδάζαν τους χωριανούς μας σε γάμους και πανηγύρια, καθώς και σε όλες τις κοινωνικές εκδηλώσεις τους.

Οι τσοπάνηδες χαρούμενοι και γελαστοί υποδέχτηκαν τα λαλούμενα. Τα πρόβατα, γαλάρια και στέρφα βοσκούσαν ένα γύρω στα λιβάδια. Χαιρόσουν σαν άκουγες το κουδούνισμα των κοπαδιών, κι ανάμεσά τους να καμπανίζουν τα κυπριά των γκεσεμιών, τα γαυγίσματα των σκύλων, τα σφυρίγματα των τσοπάνηδων και τη βροντώδη διαπεραστική φωνή τους «Σα-λάγατα, ωρέ Θύμιου, τον κατήφορο να τ' αρμέξουμε!» όταν διάβαιναν τα πρόβατα από τη στρούγκα και γέμιζαν οι καρδάρες γάλα, εμείς εκστατικοί κοιτάζαμε τη διαδικασία και τον τρόπο του αρμέγματος. Και κει που ξεφωνίζαμε σαν παιδιά από τη χαρά μας, έξαφνα βλέπομε πάνω από την μακρόστενη κάδη που χτυπάν το βούτυρο, η οποία ήταν στηριγμένη στη ρίζα ενός αιωνόβιου δέντρου, ένα μακρουλό και μαλλιαρό πράγμα να κινείται πέρα - δώθε. Τρομοκρατηθήκαμε και βάλαμε τις φωνές. Έτρεξε ένας τσοπάνης να ιδεί τι συμβαίνει. Μέσα στην κοπανόκαδη είχε πέσει το κυνηγητικό σκυλί του Δασικού. Ήταν κι αυτός εκεί στην στρούγκα. Ο σκύλος προσπάθησε να πιεί ξυνόγαλο δεν τα κατάφερε κι έπεσε μέσα. Το μακρουλό πράγμα που βλέπαμε να κινείται επάνω από την κάδη, ήταν η ουρά του σκύλου, που πνιγμένο μέσ' το ξυνόγαλο, ζητούσε βοήθεια. Ο τσοπάνης νευριασμένος, γιατί του μαγάρισε την κοπανόκαδη, τον τράβηξε έξω, βλαστημώντας. Τρέμοντας το καμήνο το ζαγάρι ξάπλωσε στο χορτάρι, ενώ εμείς τα παιδιά ξεκαρδιστήκαμε στα γέλια. Κι ο Δασικός φοβισμένος, μήπως ο σκύλος του πάθει τίποτα τον χάιδευε να συνέλθει.

Αφού άρμεξαν τα πρόβατα, έφτιαξαν και το περίφημο χιονόγαλο. Κατόπιν έβγαλαν τα ψητά από τη

φωτιά, και τα λιάνισαν επάνω στα λατσούδια, που μοσχοβολούσαν. Ύστερα έστρωσαν επάνω στο χορτάρι, κάτω από τα θεόρατα έλατα, τα κιλίμια και κάθισαν όλοι γυροβολιά σταυροπόδι. Το γεύμα ήταν πλουσιοπάροχο. Τα κρέατα καλοψημένα και νόστιμα. Μπόλικά τρυφερά τυριά, γιαούρτι και καλοφτιαγμένες τυρόπιττες, που είχαν φέρει οι γυναίκες, συμπλήρωναν το υπαίθριο μενού. Κοκκινέλι υπήρχε άφθονο, που το είχαν φέρει με τις νταμιζάνες από το χωριό. Ως και ματαψημένο τσίπουρο, που το γεύονταν όλοι με την τσίτσα από στόμα σε στόμα. Ευχόμασταν στην υγεία των κτηνοτρόφων, των απλών και υπερήφανων αυτών τσελιγκάδων που, με τις αρχές τους, τις συνήθειές τους, την φιλοξενία τους και την αξιοπρέπειά τους, απεικονίζουν την ρουμελιώτικη λεβεντιά. Ευχόμασταν επίσης, την πρόοδο, την επιτυχία και την προκοπή της στάνης. Καθώς και τον πολλαπλασιασμό των ευλογημένων αυτών ζώων, που παράγουν τα πιο πολύτιμα αγαθά για τον άνθρωπο. Κατόπιν άρχισαν τα σχετικά με τις στάνες επιτραπέζια τραγούδια. Μέσα στην χαρούμενη και πανηγυρική αυτή ατμόσφαιρα, το αρνί της Βασίλως με τις κόκκινες φούντες που περιφερόταν εκεί γύρω παιγνιδίζοντας, έξαφνα έπεσε κάτω κι άρχισε να κυλιέται βελάζοντας, κι ύστερα να μένει ακίνητο. Έτρεξαν κοντά του μα εκείνο είχε ψοφήσει.

Όλοι είπαν μ' ένα στόμα: «Βασκάθηκε το ζωντανό». Έσκασε από το κακό μάτι. Ο Θανάσης με την Βασίλω στενοχωρέθηκαν πάρα πολύ. Ύστερα από το τόσο δυσάρεστο γι' αυτούς γεγονός, δεν είχαν κέφι ούτε διάθεση για τίποτα.

Θεωρώντας περιττή την παρουσία τους εκεί, αφού δεν είχαν όρεξη για γλέντι, ετοιμάστηκαν να φύγουν. Δεν τους άφησε όμως ο μπάρμπα τους ο τσέλιγκας. Για χατήρι του παρέμειναν. Κόντευε να βραδιάσει, κι ο ήλιος κρύφτηκε πίσω από την ράχη του βουνού. Τ' απόσκιο είχε φτάσει ως την στρούγκα. Το γλέντι δρισκόταν στο αποκορύφωμά του.

Από τα τραγούδια, τα λαλούμενα και τις διάφορες χαρούμενες εκδηλώσεις αντιλαλούσαν οι λόγγοι και οι δράχοι:

«ροβόλατα - ροβόλατα
τα γίδια και τα πρόβατα».

Μέσα στον θόρυβο και την βουή πολλά γαυγίσματα σκύλων ακούστηκαν, πάνω προς την Φτερόλακκα, κι ύστερα μια ντουφεκιά. Ένα τσοπανόπουλο βγήκε αγνάντια και φώναξε: «Ώρεε μπάρμπα Μήτρουου, ζλαπ, μωρέ, έπεσε στο κοπάδι!»

Ο τσέλιγκας άρπαξε το ντουφέκι του και τρέχοντας μαζί με τους τσοπάνηδες, πήραν τον ανήφορο για τα πρόβατά τους, να ιδούν τι συμβαίνει. Αφού χάθηκαν μέσα στο λόγγο, σε λίγο πολλές μπαταριές έφτασαν ως τ' αυτιά μας.

Ύστερα από κάμποση ώρα φάνηκε να ροβολάει τον κατήφορο ο τσέλιγκας μόνος του. Σιγκίνηση σκόρπισαν σ' όλους μας τα κακά μαντάτα που μας έφερε.

Ο λύκος έφαγε την προβατίνα της Βασίλως που είχε πάρει προίκα, και η οποία στήριζε, σ' αυτή και στο αρνί που «ματιασμένο» φόφησε, τις ελπίδες της.

Έπλαθαν οι καημένοι όνειρα, πως σιγά - σιγά θα έφτιαχναν κι εκείνοι ένα μικρό κοπάδι για να καλλιτερεύει η ζωή τους.

Εκεί στα λιβάδια βοσκούσαν χιλιάδες γιδοπρόβατα.

Κι όμως το αγρίμι διάλεξε την προβατίνα της φτωχής Βασίλως. Κι όπως λένε: «Μπήκε ο λύκος στο κοπάδι, αλλοίμονο σ' αυτόν που έχει ένα».

Ύστερα από τα σκληρά, όσο κι αναπάντεχα, κτυπήματα της αδυσώπητης μοίρας τους, ο Θανάσης με την Βασίλω, επέστρεψαν πικραμένοι κι απογοητευμένοι στο χωριό.

Φ. Λ.

ΕΝΤΥΠΑ ΠΟΥ ΛΑΒΑΜΕ

— Η ΔΡΥΜΑΙΑ ΣΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ 1941 - 44, Γιάννη Λίμα, Αθήνα 1984, σ. 52. Περιέχει μαρτυρίες απ' τον Αγώνα κατά του φασισμού, που η Δρυμαία (Γλούνιστα) πήρε νεργό μέρος σ' αυτόν, πληρώνοντας το φόρο της σε ανθρώπινες ζωές και περιουσίες.

— ΕΙΜΑΙ ΕΦΕΔΡΟΣ, Κώστα Καϊλα, Αθήνα 1984, σ. 28. Ποιητική Συλλογή, με ποιήματα ουσίας, του νεαρού Λαμιώτη, που δίνουν ελπίδα για σημαντική προσφορά στα Γράμματα.

— ΤΟΠΩΝΥΜΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ «ΛΥΧΝΟ ΥΠΑΤΗΣ», Θαν. Καραγιάννη, Αθήνα 1983, σ. 16. Λαογραφική προσφορά, μ' ενδιαφέροντα τοπωνύμια κι ερμηνείες.

— ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ ΚΑΙ ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΕΣ ΤΗΣ ΦΩΚΙΔΑΣ, Γ. Κουτσουκλήνη, Άμφισσα 1984, σ. 32. Ενδιαφέρουσα λαογραφική Συλλογή για τη Φωκίδα, που αναφέρεται και σε προλήψεις της Καλοσκοπής.

— ΤΕΤΡΑΜΗΝΑ, εκδότης - δ)ντής: Δρόσος Κραβαρτόγιαννος, Άμφισσα, άνοιξη 1984, τ. 25-26. Περιοδικό με ουσιαστική ύλη πνευματικού προσανατολισμού (διηγήματα, μελέτες, δοκίμια, ποίηση, κριτική κλπ.).

— ΦΘΙΩΤΙΔΟΦΩΚΙΔΑ, Αθήνα, Μάρτης 1984, εκδότης - δ)ντής: Ηλίας Ασημακόπουλος, Εφημ. ποιήλου περιεχομένου για την περιοχή της Φθιωτιδο - Φωκίδας. Σ' αυτό το φ. συνεργάζονται: Δ. Κουτσουλέλος, Φ. Λευκαδίτης, Γ. Χασιακός κ.ά.

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΟΥ ΜΙΚΤΟΥ ΕΚΛΟΓΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΚΑΛΟΣΚΟΠΗΣ ΣΤΙΣ ΕΥΡΩΕΚΛΟΓΕΣ (17.6.84)

Οι εκλογές έγιναν με απόλυτη ηρεμία και τάξη.

Εγγεγραμμένοι στους εκλογικούς καταλόγους 491. Ψήφισαν 357 άτομα.

Έγκυρα ψηφοδέλτια 356, άκυρα 1.

Έλαβαν ψήφους: ΠΑΣΟΚ 181, Ν.Δ. 98, ΚΚΕ 33, ΚΚΕ εσ. 16, ΕΔΗΚ 1, ΕΠΕΝ 10, ΑΣΚΕ 7, ΕΚΚΕ 4, ΕΝΕΚ 2, ΧΡΙΣΤ. ΔΗΜΟΚΡ. 1, ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ 2, ΕΣΠΕ 1.

RESTORAN — ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΝ
ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΣΑΠΑΡΑΣ
ΚΑΡΑΒΟΜΥΛΟΣ — ΣΤΥΛΙΔΑΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

(Από τη Συλλογή της ΑΦΡΟΔ. ΓΡ. ΧΑΣΙΑΚΟΥ)

Συνεχίζεται τώρα εδώ μια προσπάθεια που είχα ξεκινήσει παλιότερα. Μια προσπάθεια καταγραφής για να μείνει —έστω και στο χαρτί τώρα πια— ένας τρόπος ζωής που υπήρχε από τότε που ο άνθρωπος κατάλαβε τον εαυτό του. Ένας τρόπος ζωής, μέσα στον οποίο γεννήθηκε, μεγάλωσε κι έδρασε και η προπολεμική γενιά, που φαίνεται πως είναι και η τελευταία που μπόρεσε να τον νιώσει και να τον χαρεί. Αυτή η γενιά μπόλιασε με τον παλιό τρόπο, όσο, όμως, πια ήταν στο χέρι της, κι εμάς τους πιο νέους, τους γεννημένους στην αυγή της λαμπερής, θαυμαστής, αλλά και παγερής τεχνοκρατικής εποχής.

Ίσως γι' αυτό μας αρέσει και θέλουμε να «θυμόμαστε» όσα μάθαμε από τις διηγήσεις των γονιών μας, για μια εποχή που ο άνθρωπος ήταν άνθρωπος και η ζωή είχε μια ζεστασιά, μια τρυφεράδα, που φαίνεται να έχει χαθεί οριστικά.

Τώρα πιά ο άνθρωπος ξεπερνιέται από τα ίδια του τα δημιουργήματα και εξευτελίζεται, νομίζοντας πως είναι θεός. Τώρα που η φύση θ' αρχίσει να εκδικείται τον άνθρωπο, που προσπάθησε να την αγνοήσει και να την καζυποτάξει, θα ξαναθυμηθούμε τους απλούς εκείνους και ταπεινούς, που με αγάπη και δέος δούλευαν σ' αυτήν και που ο θαρύς τους μόχθος ήταν η κάθαρση για την παρέμβασή τους κι η λύτρωση.

Η καταγραφή έχει γίνει λέξη προς λέξη από τις διηγήσεις των γερόντων. Τίποτα δεν αλλάζει, τίποτα δεν αλλοιώνεται —δεν είναι άλλωστε ανάγκη, γιατί στα κείμενα υπάρχει η ομορφιά και η αμεσότητα του προφορικού λόγου, της κουβέντας, της τρυφερής θύμησης. Είναι διηγήσεις αυθόρμητες, έτσι όπως «τις φέρνει το σειρήτι», έτσι καθώς βγαίνουν απ' την καρδιά.

Οι πιο πολλές διηγήσεις είναι του πατέρα μου Γρηγόρη Χασιακού και της αδερφής του Σταυρούλας Κρέτση. Πολλά ακόμα μου είπαν ο θείος μου Νίκος Χασιακός και οι θείες μου Καλλιόπη Κάνδια και Λούλα Αποστολοπούλου. Στις σύντομες επισκέψεις μου στο χωριό μίλησα με γερόντους κι άκουσα όμορφα πράγματα. Ένα απ' αυτά ήταν το συγκλονιστικό μοιρολόι που ταίριαξε, καθώς μου είπε, μαζί με συγγενιστές της η Μαρία Βλάχου για τον θάνατο του άντρα της Γιάννη. Θαυμάσια είναι και τα τραγούδια των γιορταστικών ημερών. Γεμάτες σοφία και πηγαίο χιούμορ οι παροιμίες. Γεμάτα σπιρτάδα τα παρατσούκλια και τ' ανέκδοτα. Εκπληκτικός ο τρόπος αντιμετώπισης των ασθενειών με βάση μονάχα την πείρα. Αξιοπαρατήρητες ακόμα και οι δεισιδαιμονίες, που εκφράζουν τις υπαρξιακές ανησυχίες, τον προαιώνιο φόβο, το αίσθημα της αδυναμίας του ανθρώπου μπροστά στην φύση και τη Μοίρα. Γεμάτα ζεστασιά και σοφία τα έθιμα που κρατούν από παλιά, πολύ παλιά τόσο που οι αρχές τους να χάνονται στο βάθος των αιώνων, σ' εποχές που η φύση λατρευόταν σαν θεά και ο άνθρωπος αντιμετώπιζε τις αλλαγές της με μάτια παιδικά, γεμάτα έκπληξη για όλα τα θαυμαστά που συνέβαιναν γύρω τους.

Οι Γιορτές της 'Ανοιξης

Η 'Ανοιξη, η αναγέννηση της φύσης, είναι κάτι που πανηγυρίζεται σε όλους τους λαούς με γιορτές, τελετουργίες, τραγούδια, χορούς και πράξεις συμβολικές.

Οι γιορτές αυτές έχουν τις ρίζες τους σ' εποχές πανάρχαιες, όταν ο κόσμος ήταν ακόμη για τον άνθρωπο γεμάτος θαύματα. Απηχούν ακριβώς την χαρά και την έκπληξη των πρωτόγονων για την ανάσταση της φύσης, που είχαν φοβηθεί, ότι πέθανε μες στο μακρύ και παγερό χειμώνα. Είναι η ίδια εκείνη χαρά, που νιώθουν όλοι με την ανατολή του ήλιου, που διώχνει την νύχτα και ό,τι φοβερό κι επιτρέπει την συνέχιση της ζωής.

Κατάλοιπα ζωής και τέχνης από τα προϊστορικά ακόμη χρόνια, δείχνουν, ότι ο άνθρωπος γιόρταζε και χόρευε, όταν τα δέντρα ήταν γεμάτα φύλλα, θρηνούσε, όμως και οδυρόταν, όταν τα φύλλα και οι καρποί χάνονταν. Είδε την φύση σαν μια μεγάλη θεά - μητέρα, από την οποία πηγάζει κάθε ζωή. Έπλασε μύθους γύρω της, σαν αυτόν του νεαρού θεού που γεννιέται κάθε χρόνο για να την γονιμοποιεί κι έπειτα πεθαίνει για να ξαναγεννηθεί και πάλι. Είναι μια πίστη που ζει από τα νεολιθικά χρόνια, εδώ και '70, τουλάχιστον, αιώνες. Μια πίστη που εκφράστηκε πάντοτε με πράξεις συμβολικές, με κάποιες τελετουργίες, κάποιες εκδηλώσεις λύπης και χαράς. Κι όλα αυτά τά κράτησε η παράδοση μέσα από καιρούς χαλεπούς και κοσμογονικές αλλαγές, αλώθητα, ζωντανά, συγκλονιστικά.

Στον ελληνικό χώρο, η πρώτη εκδήλωση για τον ερχομό της άνοιξης είναι οι Απόκριες, η κορύφωση εί- ναι το Πάσχα και ολοκλήρωση η Πρωτομαγιά.

Αυτοί οι σταθμοί γιορτάζονταν πάντα με πάνδημη συμμετοχή, με ζωντάνια, με πάθος.

Για τις Απόκριες, πέρα απ' τις χαρές και τα τραγούδια, έχει επιζηήσει σε μερικές περιοχές της Ελλάδας μια τελετουργία πολύ ενδεικτική. Στην Κουκουβίστα γινόταν τα παλιά χρόνια, ατόνησε, όμως, σιγά - σιγά. Πρόκειται για την συνήθεια εκείνη της «Καθαράς Δευτέρας», όπου κάποιος, προσποιούμενος τον νεκρό, μεταφερόταν, με συνοδεία και θρήνους, στο κέντρο του χωριού και, την στιγμή που ετοιμαζόνταν να τον θάψουν ανασταίνόταν. Ακολουθούσαν χαρές και γλέντια γι' αυτή την αναγέννηση κι αστεία τολμηρά, που δεν είναι άλλο παρά αναφορές σε θέματα γονιμότητας, σχέση έχοντα με την 'Ανοιξη.

Μετά απ' αυτή την πρώτη «ανάσταση», ακολουθεί εκείνη του Λαζάρου, ενσωματωμένη, πλέον, στον Χριστιανισμό. Χαρακτηριστικός ο πρώτος στίχος απ' τα «Λαζαρούδια», όπου υπάρχει η ευχή για «Καλή Χρονιά», που έρχεται με την ανάσταση, την νέα γέννηση.

Η κορύφωση των εορτών της 'Ανοιξης έρχεται με το Πάσχα: με τον συμβολικό θάνατο και την ανάσταση του Νεαρού Χριστού και την παρουσία της Μητέρας - Παναγίας και παίρνει χαρακτήρα πιο πνευματικό. Γι-

ΠΡΟΛΗΨΕΙΣ

ΒΑΣΚΑΝΙΑ — ΜΑΤΙΑΣΜΑ — ΦΥΛΑΚΤΑ

ΑΠΟ τη Συλλογή του Γιώργου Κουτσοκλένη, Προέδρου της Εταιρείας Φωκικών Μελετών, 'Αμφισσα 1984, δημοσιεύουμε το παρακάτω κείμενο, σχετικό με τις προλήψεις, που διατηρούνται ακόμα και στην Καλοσκοπή σήμερα:

«Η βασκανία ξεκίνησε από τον πόθο που έχουν οι άνθρωποι να θαυμάζουν κάτι που δεν έχουν και θάβελαν να το είχαν. Ο πόθος παίρνει τη μορφή της ζήλιας ή χαιρεκακίας και γι' αυτό λέμε ότι οι άνθρωποι αυτοί είναι κακοί ή έχουν «κακό μάτι» ή είναι γουρσουζήδες ή κακοϊσκιωτοί.

Στό «μάτιασμα», λένε, τά διάφορα ηλεκτρομαγνητικά κύματα που εκπέμπει ο άνθρωπος μέ τά μάτια του επενεργούν με τρόπο που δημιουργεί προϋποθέσεις καταστροφής του αντικείμενου που θαυμάζει — κυρίως τα μικρά παιδιά.

Στην Κάτω Αγόριανη (Λιλαία) οι κάτοικοι πιστεύουν πως η θαυμάσια λαξευμένη θολωτή πέτρα που βρίσκεται πάνω απ' την πόρτα της εκκλησίας 'Αγιος Γεώργιος... έσκασε από μάτι.

Η πρόληψη του ματιάσματος είναι πολύ παλιά. Βλέπουμε λοιπόν ότι:

α) Σ' ένα νομοκάνονα του ΙΖ' αιώνα κατηγορούνται «εκείνοι που πτύουσι εις το στόμα των παιδών να μη βασκανθώσι».

β) Ο Χρυσόστομος αναφέρει: «αλείφουσαι τα μέτωπα των μικρών δια του ρύπου των απολουσμάτων».

γ) Ο Θεόκριτος λέει: «ως μη βασκανθώ τρις τον εμόν κόλπον έπτυσα».

Για να αποφευχθεί το μάτιασμα υπάρχουν πολλοί τρόποι όπως το «φτύσιμο στον κόρφο», αλλά και τα άλλα που αναφέρονται παρακάτω.

Το φτύσιμο συμβολίζει τον αποτροπιασμό προς το κακό μάτι και από δω βγαίνει το «φτύσε τον κόρφο σου».

Στην Καλοσκοπή — και σε άλλα εκτός του Νομού μέρη — όταν δεν ήξεραν ποιός είναι αυτός που βάσκανε κάποιον, μάζευαν φτύματα από σαράντα ανθρώπους, τα οποία έδιναν στον άρρωστο να πιεί για να γειάνει.

Ίσως, για να αποφευχθούν τα πιο πάνω απaráδεκτα για την υγεία των παιδιών κυρίως, η εκκλησία

καζιέρωσε ειδική ευχή για την περίπτωση της βασκανίας.

Το σκόρδο και το κρεμύδι λόγω της καυστικότητάς τους εμποδίζουν το κακό μάτι να κάνει το κακό. Γι' αυτό «σκόρδα στα μάτια σου». Μα και η «γαλάζια χάντρα» όμως είναι αποτελεσματική. Δεν πρόκειται όμως για «χάντρα», αλλά για «πέτρα», δηλαδή τη γαλαζόπετρα, που επίσης είναι πολύ καυστική.

Τα διάφορα φυλαχτά παρυσιαστήκαν μαζί με το φόβο του ματιάσματος. Οι αρχαίοι Έλληνες, που τα έλεγαν «προβασκάνια», τα είχαν περί πολλού. Από την ώρα που γεννιούνταν ως τα γεράμματα τους φορούσαν διάφορα φυλακτά, άλλοτε για το μάτι, άλλοτε για τον έρωτα και άλλοτε για να μη γίνουν ... φαλακροί. Με τα προβασκάνια ασχολήθηκαν πολλοί, όπως ο Λουκιανός, ο Πολυδεύκης, ο Αριστομένης κ.ά.

Ο «απήγανος» έχει επίσης καταπληκτικές ικανότητες — «ξορκισμένος με τον απήγανο νάσαι». Ο Όμηρος μιλάει γι' αυτόν, όταν αναφέρεται στον Ωδυσσέα με την Κίρκη.

Τα φυλαχτά που φοράνε γυναίκες και άντρες εμποδίζουν απ' τη μια μεριά το κακό και φέρνουν γούρι απ' την άλλη. Τα έφτιαχναν με πολύτιμες ή ημιπολύτιμες πέτρες από ευγενή ή άλλα μέταλλα, γιατί από τα πολύ παλιά χρόνια όλοι πίστευαν, ότι οι πολύτιμες πέτρες έχουν μαγικές ιδιότητες και προστατεύουν αυτούς που τις φορούν. Έτσι γεννήθηκαν τα κοσμήματα που φορούν, κυρίως, οι γυναίκες σήμερα, γι' αυτό τα σπαθιά είχαν τις χειρολαβές τους στολισμένες με τέτοιες πέτρες, και, ακόμα, τα παράσημα που απονέμονται στους πολεμιστές.

Η εξήγηση είναι ότι, ένα καλό κόσμημα τραβά την προσοχή του ματιού και δεν το αφήνει να ασχοληθεί με το πρόσωπο, το οποίο έτσι αποφεύγει το κακό.

Αν, παρ' όλες τις παραπάνω προφυλάξεις — και πολλές ακόμα που δεν αναφέραμε — κάποιος ματιαστεί, τότε έρχεται ο «ξεματιαστής» — που κυρίως είναι γυναίκα — για να τον ξεματιάσει. Πάρα πολλοί τρόποι ξεματιάσματος υπάρχουν. Σχεδόν όμως όλοι έχουν ένα παράξενο μπέρδεμα θρησκείας, μαγείας και δεισιδαιμονίας. Βλέπεις λιβάνια και λουλούδια του Σταυρού μαζί με μπαρούτι, αλάτι, μαχαίρια — και μάλιστα μαυρομάνικα — κι ακούς προσευχές με κατάρες και άλλα ακατάληπτα μαζί».

Γ. ΚΟΥΤΣΟΚΛΕΝΗΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ

Από τη Συλλογή της ΑΦΡΟΔ. ΓΡ. ΧΑΣΙΑΚΟΥ

νεται, όμως, πάντα καταμεσίς της 'Ανοιξης κι είναι άρρηκτα δεμένο με την αναγέννηση της φύσης.

Η ολοκλήρωση φτάνει με την Πρωτομαγιά, όταν οι άνθρωποι γιορτάζουν με τρόπο σχεδόν διονυσιακό την νέα ζωή μέσα σε ένα όργιο βλάστησης και λουλουδιών, με ευδαιμονία και ευφορία ψυχική, τέτοια που μόνο μια γέννηση μπορεί να φέρει.

(Συνεχίζεται)

ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ Ι. ΧΑΜΗΛΟΣ

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

ΙΑΤΡΕΙΟ: Φιλαδελφείας 7

(συνέχεια τής οδού 'Ιουλιανού - απέναντι από τὸ Σιδ. Σταθμὸ Λαρίσης)

Δέχεται κάθε μέρα 9 — 12 καὶ 5 — 8

πλὴν Σαββάτου

Τηλέφωνο ΙΑΤΡΕΙΟΥ 82.26.251

Τηλέφωνο ΟΙΚΙΑΣ 51.25.466

ΣΤΙΣ ΜΕΡΕΣ ΠΟΥ ΠΕΡΑΣΑΝ

ΓΑΜΟΙ

Παντρεύτηκαν στις 5 Μαΐου 1984 ο Γιώργος Ξαφάκης και η Μαρία Θεοφ. Λευκαδίτη στον ιερό Ναό του Αγ. Αντωνίου Περιστερίου.

Τους ευχόμαστε να ζήσουν ευτυχισμένοι!

Στις 19.5.84 παντρεύτηκαν στην Ευαγγελίστρια Περιστερίου ο Άγγελος Χρονόπουλος και η Μαίρη Ν. Ράπτη.

Να ζήσουν ευχισμένοι!

Στις 22.7.84 παντρεύεται στην Αμερική η Γεωργία Ευθ. Κόλλια (εγγονή Ηλίας Κατσανιώτη).

Καλά στέφανα!

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

— Ο Νίκος και η Βάσω Ακτίδη (κόρη Γ. Ν. Αυγερινού) απόχτησαν κοριτσάκι. Να τους ζήσει.

— Ο Νίκος και η Αγγελική Αυγερινού απόχτησαν αγοράκι. Να τους ζήσει.

ΠΕΝΘΗ

— Στις 14.5.84 πέθανε στη Λαμία ο Καλοσκοπίτης ΚΩΣΤΑΣ Ν. ΔΑΝΙΗΛ (Κουκράνης) σε ηλικία 80 χρόνων και κηδεύτηκε την επομένη στα Καστέλλια (η γυναίκα του Βαρσάμω, το γένος Δ. Μπάκα, κατάγεται από τα Καστέλλια). Ήταν συνταξιούχος Σιδηροδρομικός, πκυ από χρόνια εργαζόταν στη Μακεδονία, γι' αυτό και ήταν σχεδόν άγνωστος στους πολλούς Καλοσκοπίτες. Τελευταία είχε εγκατασταθεί στη Λαμία.

Θερμά συλλυπητήρια στους δικούς του.

— Στις 15.5.84 πέθανε η ΔΗΜΗΤΡΑ Γ. ΜΑΛΙΒΙΤΣΗ, το γένος Παπαταξιάρχη, σε ηλικία 82 χρόνων και κηδεύτηκε στο χωριό.

Θερμά συλλυπητήρια στους δικούς της.

ΜΝΗΜΟΣΥΝΑ

— Στις 13.5.84 τελέσθηκε 40νθήμερο μνημόσυνο στη μνήμη του σημεναγού ΤΑΚΗ Κ. ΒΛΑΧΟΥ.

— Επίσης στις 20.5.84 τελέσθηκε 40νθήμερο μνημόσυνο στη μνήμη ΑΡΧΟΝΤΩΣ Ι. ΜΑΤΘΑΙΟΥ (το γένος Πασιαλή).

Ας είναι αιώνια η μνήμη τους.

ΕΣΩΤΕΡΙΚΕΣ ΔΙΑΚΟΣΜΙΣΕΙΣ

(Σκάλες — παράθυρα κλπ. με υλικά Ιταλίας)

ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ Π. ΚΥΡΙΤΣΗ

ΑΡΧΙΤΕΚΤΩΝ — ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

Λεωφόρος Μεσογείων 388 — Αγ. Παρασκευή
Τηλέφωνο 65.95.472

ΟΣΟΙ ΘΥΜΟΥΝΤΑΙ ΤΟ ΣΥΝΔΕΣΜΟ

	Δρχ.
— Πάτρα Μπάρλα (Καναδάς)	1.000
— Γιώργος Δ. Δανιήλ	1.000
— Αλέκος Σίμος	1.000
— Αντώνιος Αθ. Μπασταρδής (Μαραθώνας)	2.000
— Νισεραίου - Ευαγγελίου - Νίτσα	500
— Μανιώτη - Τομαρά Ευθυμία	500
— Γιάννης Τσοκάς	3.000
— Παντελίδη Γεωργία (Βλάχου)	2.000
— Σπύρος Μαλιβίτσης (Αμερική)	2.000
— Γιώργος Αθαν. Τομαράς (Λαμία)	1.000
— Παναγ. Δ. Κυρίτσης (Καλοσκοπή)	500
— Δημ. Παν. Κυρίτσης	1.000
— Γιώργος Π. Τομαράς (Θεσ/νίκη)	1.000
— Αρτέμης Κάλλης (Γραδιά)	1.000
— Γεωργία Παντελίδου (Βλάχου)	1.000
— Γιάννης Ν. Μαλιβίτσης	500
— Βούλα Π. Τσόχλα στη μνήμη συζύγου της Τάκη	1.000
— Ελένη Παπακώστα στη μνήμη του πατέρα της Χαρ. Μαλεβίτση	1.000
— Κώστας Ε. Τούμπας (Θεσσαλονίκη) στη μνήμη των γονιών και του αδελφού του Γιάννη	1.000
— Μαγδ. Ν. Μαλεβίτση στη μνήμη του συζύγου της Νίκου	2.000
— Κώστας Κεραμίδας (Λειβαδιά) στη μνήμη Γρηγ Χασιακού	1.000
— Σπύρος Μαλιβίτσης (Αμερική) στη μνήμη των γονιών του Δημήτρη και Πάτρας	3.000

ΥΓΙΕΙΝΕΣ ΦΡΟΝΤΙΔΕΣ ΣΤΟΝ ΥΠΝΟ

Όσο είναι αναγκαία στο σώμα μας η τροφή, ο καθαρός αέρας κι ο ήλιος, άλλο τόσο είναι αναγκαίος και ο ύπνος, ο μέτριος βέβαια. Ο ύπνος ξεκουράζει το σώμα και το πνεύμα. Ναι, ο άνθρωπος που κοιμάται όσο πρέπει ξυπνά με νέες δυνάμεις, με το πνεύμα του ξάστερο και με ολοφάνερη τη διάθεση για εργασία, που είναι η πηγή παντός αγαθού, κάθε ευτυχίας. Είδες και τα δέντρα, που το χειμώνα «κοιμούνται», με τί όρεξη και ζωή θλαστώνουν την Άνοιξη, που σε λίγες μέρες οι θλαστοί τους λαβαίνουν πάρα πολλή ανάπτυξη κι είναι γεμάτοι φύλλα και άνθη. Έτσι είναι και ο ύπνος στον άνθρωπο. Ο μέτριος ύπνος δυναμώνει, τον ζωογονεί, ενώ η αϋπνία, τον εξαντλεί, τον σκοτώνει.

Αν, λοιπόν, θέλετε να είστε ακμαίοι, γεροί, ζωηροί, νά 'χετε διάθεση για εργασία, αποφεύγετε τα παρακάτω αίτια της αϋπνίας:

α) Το κάπνισμα, τον καφέ και άλλα ποτά, που ερεθίζουν και διεγείρουν τα νεύρα.

β) Τις μακρές νυχτερινές μελέτες και κάθε κατάχρηση εργασίας ή διασκέδασης.

γ) Τις στεναχώριες από απερίσκεπτες πράξεις σου ή από άλλες αιτίες.

δ) Τις αρρώστιες, που κι αυτές φέρνουν αϋπνία και

ε) Την πολυφαγία.

Στο δωμάτιό σας δε, που θα κοιμάστε, να φροντίζετε τα εξής:

α. Να κοιμάστε με κάποιο παράθυρο ανοιχτό, για να μπαίνει μέσα καθαρός αέρας. Για να μην κρυώετε, σκεπαστείτε με ρούχα καλά.

β. Να μην αφήνετε μέσα στο δωμάτιό σας τα παπούτσια σας, τις κάλτσες ή και άλλα άπλυτα ρούχα, που δημιουργούν δυσοσμία. Βγάλτε τα έξω.

γ. Επίσης, μην αφήνετε μέσα γλάστρες με λουλούδια, που το θράδυ έχουν την ιδιότητα ντ αναπνέουν οξυγόνο για να ζήσουν. Κι εκπνέουν διοξείδιο του άνθρακα, γεμίζοντας μ' αυτό τον αέρα, που δηλητηριάζει το αίμα σας και θα πάθετε ασφυξία.

δ. Μην αφήνετε το χειμώνα μέσα στο δωμάτιό σας κάρβουνα που δεν κάηκαν καλά. Γιατί κι αυτά δημιουργούν διοξείδιο του άνθρακα και θα πάθετε ασφυξία.

ε. Σβήστε τη λάμπα σας, γιατί και τα μάτια σας κουράζει και διοξείδιο του άνθρακα παράγεται καθώς καίει.

στ. Μη φτιάνετε ποτέ το κρεβάτι σας ανάμεσα σε δύο παράθυρα, ούτε ανάμεσα σε πόρτα και παράθυρο ή σε παράθυρο και θερμάστρα, γιατί σχηματίζονται ρεύματα αέρα, άσχημα για την υγεία σας.

ζ. Το κρεβάτι που θα κοιμάστε να το τοποθετείτε έτσι που να 'χει διεύθυνση από Βορρά προς Νότο, όπως η ναυτική πυξίδα.

Το πόσο τώρα θα κοιμάστε, αυτό βέβαια εξαρτάται από την ηλικία σας. Οι μικρότεροι μεν θα κοιμούνται περισσότερο, ενώ όσο μεγαλώνετε λιγότερο. Πάντως, ως την ηλικία των 17 ετών, 9 - 10 ώρες ύπνου είναι αρκετές. Καλύτερα δε είναι να κοιμάστε νωρίς το θράδυ, για να ξυπνάτε και το πρωί νωρίς, όπως κάνουν τα πουλιά. Τα άλογα ζώα έχουν τακτική στη ζωή τους και ακολουθούν τις υπαγορεύσεις της φύσης. Δεν είναι δε άσχημο, αν ξυπνήσετε το πρωί νωρίς, να κάμετε με δήμα γρήγορο και λίγο περίπατο στην εξοχή, ν' αναπνεύσετε καθαρό αέρα. Εφ' όσον είστε καλά, αποφεύγετε να κοιμάστε το μεσημέρι, για καλό της υγείας σας. Μόνο στις πολλές ζεστές μέρες του καλοκαιριού να κοιμάστε λίγο το μεσημέρι, αν θέλετε να μη ξυπνήσετε με πονοκέφαλο και με σώμα παραλυμένο, αποχαυνωμένο. Μην κοιμάστε αμέσως μετά το φαγητό. Ούτε να κοιμάστε ανάσκελα, γιατί και τρομακτικά όνειρα βλέπετε και βλάπτεστε. Να κοιμάστε πότε από τη δεξιά πλευρά, ώστε να διευκολύνονται οι κινήσεις της καρδιάς και το σηκώτι να μην πιέζει το στομάχι και πότε από την αριστερή μεριά, για να διατηρείται η κανονικότητα του σώματος και να μην πάθει σκολίωση η σπονδυλική σας στήλη.

ΕΥΘ. Ι. ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

ΧΑΣΑΠΟΤΑΒΕΡΝΑ
Βασίλη Ι. Χαμηλοῦ καὶ Σία
Ἀδριανουπόλεως 30 — Κολωνός
Τηλέφωνο 51.31.359

ΣΦΡΑΓΙΔΕΣ ΠΑΝΤΟΣ ΤΥΠΟΥ
ΝΙΚΟΣ ΕΥΘ. ΤΟΥΜΠΑΣ
Βερανζέρου 14 — ΟΜΟΝΟΙΑ — Τηλ. 52.39.450

ΤΟ ΣΤΑΥΡΟΛΕΞΟ ΜΑΣ

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2										
3										
4										
5										
6										
7										
8										
9										
10										
11										

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. Χωριό της ορεινής Παρνασσίδας.
2. Ορκίζομαι (δημοτ.) — Νησί των Κυκλάδων (δημοτική).
3. Ψάλλεται στην εκκλησία — Θεός της αγάπης.
4. Βαστάν γερά...
5. Αναφ. αντωνυμία — Επίρρημα — Βυζαντινή νότα.
6. Προσωπική αντωνυμία — Λίμνη της Βαλκανικής (καθ.).
7. Μονάδα μήκους.
8. Σύνδεσμος — Περιληπτικό όνομα — Άρθρο.
9. Πόλη του Βιετ-Ναμ — Ρήμα.. των δοντιών.
10. Προσωπική αντωνυμία (γεν.) — Επιφώνημα — Σύνδεσμος.
11. Μόριο — Γίνονται στον ήλιο.

ΚΑΘΕΤΑ

1. Ένας... δε φέρνει άνοιξη — Χαϊδευτικό γυναικείου ονόματος.
2. Απαραίτητη στην οικοδομική — Ζωοτροφή.
3. Αγωνιστής του '21 στο Μοριά — Κακός ο... διπλός ο κόπος (γεν.).
4. Υπομονετικό τετράποδο — πρόθεση (αντίστρ.).
5. Ολόιδιος με κάποιον άλλο (γεν.). Τ' αρχικά Διεθνούς Οργάνωσης που φροντίζει τους εμπολέμους κλπ. — Σταυρολεξολούλουδα (αντίστρ.).
6. Μάθημα της Ιατρικής.
7. Αρχικά συγκοινωνιακού οργανισμού — Χάνει το χρώμα του από φόβο.
8. Χωριό στις πλαγές της Οίτης και τοποθεσία που θανατώθηκε ο Ηρακλής — Γράμμα του αλφάβητου — Ειδησεογραφικό πρακτορείο ανατολικής χώρας (αντίστρ.).
9. Ιέρεια της Αφροδίτης της Σηστού — Όμοιο με το 5γ οριζ. — Επίρρημα.
10. Ιδεολογία της αστικής τάξης, (αιτ.).

Γ. Χ.